

Химерниця
Олена Печорна

Микола – очільник провінційного містечка, місцевий «князьок», улюбленець долі. Та що він робить тут, у хаті старої відьми Шептулихи? Вона – його остання надія на порятунок доньки. Двое найближчих друзів Миколи вже втратили найдорожчих. Тепер його черга. Але замість старої його зустрічає дивне дівча – химерниця, «що думки читає». Звідки вона взялася?

Доля не знає випадковостей. Колись Микола та його друзі вчинили страшну наругу. Вони забрали те, що їм не належало. І час поновлювати рівновагу. Час віддавати. Тільки щира жертва врятує доньку. Чим заплатить батько за власні гріхи? І ким насправді є та, яку потайки називають химерницею?..

Олена Печорна

Химерниця

...Аби душа, яка брехать не вміє, бентежні очі вбік не відвела...

Інна Ковальчук

Частина I

На хуторі

Височезні сосни колихали на кронах небо, що дитину в люльці. Ліс скрізь, на кілька кілометрів довкруг. Полудень. Віддаля озвалася самотня пташка й одразу вмовкла. Тихо. Ворухиться павук у сховку, сновигають поміж суніч них острівців мурахи, по обидва боки просіки дрібніша комашня гріється на сонечку. Безлюддя. Ліс та й ліс, а віддаля дороги хатина притулилась, як вросла між стовбу рів двох сосен, – ніби є й ніби нема. Дах мохом вкрився, немічний димар набакир сповз, дерев'яні стіни лушилися на сонці, наче міняли шкіру. Пустка. Ані душі. Й стежина стоптана... аж до порога...

– Та ви що! Хата ж і зими не простоїть – посиплеться, – гомоніли мужики в селі з упевненістю, ніби ліс її вже проковтнув. – Ні... не буде діла без господаря. Пантелеймонович покійний хижу побудував, ще як моя бабка діувала. От. А я на бабине сторіччя чарчину хильнув, та й не одну...

– А вам тільки одне й на думці. Іч, господарі зібрались, – сварилась котрась із жінок, проходячи повз несанкціоноване зібрання, а інша могла і зупинитись. – Мо?, через таких пияків дівча у ліс і втекло. Ну... Оце б сама пішла світ за очі, ій-богу?.. Глянь-но на себе, глянь... уже набрався...

Але то лихо говорило, бо біда мучила, коли ж зграйка хусток збиралась біля крамниці, на вигоні або й на лаві коло чийогось двору, жінки й собі дивувалися:

– Ай-яй-яй... Оце сама залишилась? У лісі?

– Ой сама.

– Ото біда. Біда-біда-лишенько. Ой, чудна... Сказано – химерниця...

– Еге... Таки ж би до людей тулилась... До сільської ради сходила б... попросилася... Он скільки хат пустує, хтось би та й впустив.

І не ходила, і не просила. Скільки б про це не говорили, скільки б не бідкались, мусили розходитися – хто куди. Дякувати Богу, як є здоров'я, у сільського люду завжди клопіт знайдеться. Не хоче дівка, то й нехай. Є, видно, причини. Прибилась знайда в їхні краї років зо два тому, хто така і звідки – й до сьогодні не знають. Живе собі та й живе, нікого не чіпає, сторониться. Стрічали дівку рідко, тільки як хтось із хутірських надібає в лісі. Молоденька, смаглява, очі темні, аж чорнючі, зиркне віддаля ними, наче мурах за комір сипне, і піде, так і не озвавшись. Ой чудна. Гляди, мо?, циганське плем'я... Переказувала, ніби й знає «щось», але то таке, казали – не перевіряли. Шкода дівку, правда, хоч би не пропала, бува...

У хаті пахло воском. Біля образів, що на покутті рушниками увінчані, свічка горить, потріскує. Сосни десь гомонять угорі, їх з долівки і не видно, зате чути.

– Господи помилуй... Господи помилуй... Господи помилуй... – шепоче дівча, голови не підводячи, у самої коліна на підлозі, а душа... Як тій душі у цьому світі й вдержатись, не знає. – Господи помилуй... Господи помилуй... Господи...

Боляче, видно, бідолашній, мучить щось таке, що лишень молитва спасає, а розпитати-помогти нікому. І чи поміч потрібна, чи так що? Осьдечки чолом об долівку лусь:

– Прости рабу твою... грішну...

– Кру! Кру! Кру!

Підвелась, наче хто голками тіло проштрикнув, крок, а її хитає сердешну, ще один – убік повело, насилу дійшла, так-сяк об підвіконня обперлась, до вікна – а там птах, небо і чорнота. Крук ще голову набік нахилив, мовляв, осьдечки я, зустрічайте.

– Кру-кру... Кру-кру... Кру...

– Ш-ш-ш-ш... Тихо... – рука здійнялась і як рядно рвонула, котрим небо вкрили.

Крап-крап. Крап-крап-крап... Крап-крап-крап-крап – задзвеніли перші краплі, залопотіли.

Крап-крап-крап... Крап-крап-крап... – і пішли срібні смуги лісом ходити, у крони вплітаючись. Дощ? Таки дощ. Сосни воду з неба п'ють.

Усміхнулася:

– Тепер – лети...

* * *

Йому снилося небо. Простір без початку й кінця, а він пливе у ньому, широко розкинувши руки. Кучеряві крайці хмар лоскочуть, отож е воно, тіло. То чому так легко? Легко-легко, ніби нитка земного буття вже обірвалася і пливе поміж сивого спокою... Чи все-таки сну? Тут він згадав, що не спав цілу вічність, згадав і прокинувся.

Дощ перішив по даху автомобіля, тулився до вікон, лашився. Грунтовою дорогою, нагадуючи сріблястого жука-незграбу, повз статусний автомобіль. Спереду сиділи двоє. Водій, огрядний лисань, котрого всі звали по-свійськи Васильовичем, аж спітнів від тотальної зосередженості: тільки б до ями не вскочити, тільки б... Його сусід також помітно нервувався, воно й зрозуміло чому. Артем Семенович Корж звик тримати ситуацію під контролем, все-таки перший зам очільника міста Городове, а нині йому нічого іншого не лишалося, як відбивати худорлявими пальцями нехитру мелодію, час від часу позираючи на годинник. Часу обмаль. Дві години в дорозі, ще до місця не дібрались, а вже повернутися мають – зустріч важлива, крути не крути, шеф має встигнути. Озирнувся на задне сидіння:

– Ніби й справді заснув.

– Угу...

– Васильовичу, ти на стрьомі будь... з дорогою, хай шеф поспить.

– Угу...

– Що «угу»? Петрович снодійне ковтає, як вітамінки, а воно не бере. Хай хоч так передрімає... І дощ оцей... Неа, от звідкіля він узявся? На жодному сайті не було за прогнозом, двічі перевіряв, а бач... шефа заколисало.

– Угу...

– І що ти, Васильовичу, «угу» та «угу»? Як заведений.

Чолов'яга у водійському кріслі на мить відвів очі від дороги, кліпнув рудими віями, мовляв, ти чого, проте для лиха і того вистачило.

– Агов, Васильовичу, ми хіба не праворуч повертали?

Водій різко натиснув на гальма, автомобіль смикнувся й тієї ж миті влетів у вибоїну, заповнену водою.

– Та щоб тебе...

З надією натиснув на газ, додав обертів, однак авто ще глибше занурилось у густу жижу.

– Артеме... гаплик, кажись...

– От халепа. Давай підштовхну, чи що? – худорлявий пасажир вистрибнув надвір, оббіг автомобіль і дощу не відчув. Черевики чвакають, штанини змокли, вода стікає на очі, а йому однаково, штовхає забрюханий зад залізяки, а та, що сказала, обдала з голови до ніг брудом і хоч би на сантиметр виповзла.

– Прокляття... – вилаявся пошепки Васильович, злякано перехрестився, прочинив дверцята й миттю шубовснув по самі кісточки в брудне місиво. Все! Гаплик йому. Шеф не пробачить проколу. Микола Петрович Перебийніс мужик серйозний, двадцятитисячне місто в порядку тримає і бізнес такий-сякий. Просив же, щоб хутенько туди-сюди змотався, зустріч якась важлива, а тут... Зиркнув на сусіда благально, рятуй, Тьомичу, однак телефонний дзвінок випередив їх обох.

– Алло... Як приїхали? Уже? Дідько... Та не на місці я!

Тепер точно кінець. Звільнить й оком не змигне, коли не гірше. Це ж бізнес у мінусі, а бізнес – то святе.

– Андрійовичу, слухай сюди... покажеш ім завод особисто. Чуеш? Зможеш-зможеш. Та не встигну я... Твою ж дивізію! Хоч у сраку їх цілуй, а мене нема!

І мобільний у калюжу тільки бульк, Васильович, бідолаха, ледве на ногах утримався – все, точно біда. Мобільний отой дорогий – страшно, а не дивлячись, пожбурих. Тьомич, хоч і друг, а й собі голову в плечі увібрав:

– Ш-ш-ш. Миколо, цить. Заспокойся.

– Та пішов ти! Інвестори вже на заводі, а це німці, Артеме, німці! Їм баки не заб'єш сімейними обставинами.

Сплюнув. Тремтячими пальцями дістав цигарку, спробував підпалити, але запальничка тільки раз блимнула й вмерла.

– Паскудство!

– Не кіпішуй. Андрійович мужик тямущий, впорається. Хто ж знав, що компаньйони, як сніг на голову, впадуть? Я зараз підмогу викличу, хлопці через дві години на місці будуть. Чого ти?

– Дістало! Все дістало. Життя таке дістало! Тьомичу, у нас клепки запали, еге? На кону угода на сотні тисяч, а ми до відьми поперлись. Твою ж дивізію! От яка відьма? Яка?

Цієї самої миті над головами трійці залопотів крук. З'явився нізвідки, наче небо виплюнуло, зробив красиве коло, рівнесеньке, наче бачив лише йому помітну траєкторію, каркнув два рази, крижаних мурах за комір

сипонувши, а затим повільно полетів уздовж дороги. Трійця здивовано презирнулася.

– Святі сили... Кличе.

– Васильовичу, ти не хильнув часом? Еге? Он і машину втопив.

Чолов'яга зморщився:

– Ні, Петровичу. Ви ж мене знаєте? Ні-ні. Птах зве.

– Хто?

– Крук. Он вертається...

Птах справді повертався, щоб зробити нове коло у ще похмурому небі. Чоловіки дивились на те здивовано, задерши голови.

– Кру-кру...

І знову політ вздовж залитої дороги.

– Таки зве.

На відміну від Васильовича, Артем Семенович Корж спостерігав за чорною цяткою з недовірою. Щоб якесь пернате створіння себе так поводило? Але впертий птах повертався втретє й знову повторював незрозумілий ритуал. Потай зиркнув на шефа. Затих. Треба ж, здає мер. Ні к чорту нерви стали. Зривається – не знаєш куди й бігти. Он, цятку в небі гіпнотизує:

– Скільки звідсіля до Джерельного?

Презирнулись. Васильович ошелешено пробурмотів:

– Кілометрів зо два...

– Тьомичу, дорогу пам'ятаєш?

Артем дивився на розмитий шлях, що нагадував нині повноводу річку в нікуди, і подумки лаявся. От куди? Чого? Утішало одне – водна поверхня якось непомітно заспокоїлась, адже дощ з появою дивного птаха вщух.

– Здається...

– Значить, пішли. Ти казав, що відьма усе знає? От ми в неї зараз і розпитаємо... і про угоду, і про німців, і про...

– Кру-кру... кру-кру... кру-кру...

Замовк. Слова часом важчі за каміння...

* * *

Розмитою дорогою йшли двоє, вітер-розбишака шарпав змоклі поли дорогих костюмів, наче куштував на смак, а потім зривався й мчав у поле, що у безвість, терся прозорим черевом об землю, струшуючи дощ з кущів деревію й блідої ромашки. Простір скрізь, куди не глянь, здичавіла тиша пише літописи від обрію до обрію, лишень оці двоє... зайві. Хоча ні... один.

– Петровичу, та не винен я! На повороті мав стояти колодязь, старий такий, закинутий, а його нема. Щез! – виправдовувався Артем Семенович Корж і розгублено озирався. Худорляве тіло видовжувалось від тотального напруження й робилось схожим на циркуль. Бідолаха ладен був розкреслити оце занедбане поле вздовж і впоперек, тільки б орієнтир віднайти, а воно не дається. От куди йде? Дорогу дорогою не назвеш, зате їх тутечки стільки, як судин, усе біжать, біжать, розходяться, сходяться, переплітаються. О, ще одна. По ній крук туди-сюди ходить. Клята птаха! Пройде вперед, озирнеться, прилетить назад і знову вперед крокує. Знущається, чи що? Наче... поводити.

– Точно... Нам за круком треба!

Птах жваво закивав, мовляв, авжеж, за мною, за мною.

– Тьомичу, знущаєшся?

– Не знаю... – а погляд уже біжить-котиться ґрунтовою дорогою, доки не наштовхується на ледь помітні обриси хат.

– Петровичу, точно! Он же воно... Джерельне! Нам туди! – Бідолаха поспішає, збуджено махає у бік села, ніби боїться, що воно от-от зникне, розчиниться поміж небом і землею, ступає крок уперед.

– Кру! Кру! Кру!

І довгоносий черевик (імпортний, виробник, до речі, світового рівня) з'їжджає у підступне місиво суто вітчизняного бездоріжжя. Власник й оком не встиг змигнути, як беркицьнувся, у нозі щось хруснуло, він спершу зойкнув, потім матюкнувся, а за мить зрозумів, що підвестися на свої дві вже не годен.

– Прокляття! Миколо, певно, перелом. Болить паскуда. Точно перелом.

– Ну ти, Тьомичу, і вляпався, – Петрович найперше схопився за кишеню, а там порожньо. От засада! Дорога штукенція відпочиває нині у придорожніх водах. Тьомич був сіпнувся за своїм, коли:

– Кру-кру... Кру-кру... Кру-кру...

Екран блимнув, квакнув і зразу ж вимкнувся.

– Ну кіно... Це відьма грається. Я тобі кажу – вона. Минулого разу машина заглохла. Я в ліс до хутора чимчикував, мо?, з кілометр. Думав, не виберусь... А цього разу, бач, тебе поганяти хоче.

– Та цить ти... Що робити будемо?

- Болить, ворушити не можу. Зі мною, друже, кажись, далеко не зайдеш.

- Ну-ну. Тягнути тебе - ще напартачимо. І машина... Твою ж дивізію! Дійду до села - пришлю когось... Є ж там живі люди...

- Вибач, Петровичу, що так...

- Ну-ну. Жди. Он з пташкою погемони.

Але крук не лишився - полетів за тим, хто у здичавілому полі шукав, де, хто, коли і для кого копав криниці... Таки ж село чомусь Джерельним нарекли...

* * *

- Сусіде, це ти баньки зранку залити встиг, еге? - цікавилась пишногруда жіночка в одноногого чолов'яги. Той сидів на лавці біля двору й медитаційно пускав поперед себе кільця диму. Біля нього крутився рудий котище й терся спиною об єдину ногу господаря.

- Заздриш, Ніночко? Не треба, я і тобі чарчину накапаю.

- Накапає він. Ет, бідолашна Оксана. Оце увечері з роботи повернеться вбита, а тут - сюрпрайз!

- Твое яке діло?

- Отож. Роботи - за що хапатися, не знаєш, а він крапає, крапельщик...

- Не лайся, Нінель.

- Нінель...

З іншого боку обійстя замиготіла квітчаста хустка, й худа, як жердина, її власниця вийшла на голоси:

- Що, Нінко, мізки промиваєш? Наклюкався, Льошко, еге? І ото день у день.

Чолов'яга навіть не ворухнувся, натомість пустив ще одне рівненьке кільце тютюнового диму:

- Галочко, Галочко, ти ж ніби педагогічну освіту колись мала. Забулося, еге? Мила моя, а як інакше, га? Треба день у день, бо воно ж що?

- Що?

Чоловік усміхнувся й складами промовив:

- Цирку-ля-ці-я рідини в організмі. От.

- Та бодай тебе заціпило, фізіолог хрінів.

- Неа. Навіть не сподівайтесь. Організм, дівчатка, складається з рідини. Знаєте, який відсоток рідини в організмі?

Пишногруда Нінка пирснула сміхом:

- Твій, голубчику, стовідсотково з оковитої складається.

А худюча Галька й собі шпильку пустила:

- Еге, ще й на ампутовану кінцівку приймаеш.. за інерцією. От і виходить, що сто з лишком відсотків.

Сусід насупився й сплюнув. Таки порушили душевну рівно вагу бісові баби. Ет! Відьомське плем'я.

- Давайте, повзійте уже на городи, а то у зіллі й грядок не видно! Поставали. Руки в боки. Зуби скалять. Тьху! Ледарки!

- Це хто ледарки, ница твоя душечко? Хто? Спинонька вже й не розгинається, буквою зю сплю, а воно всілося й керує!

- Еге. Бідолашна Оксана. Після чергування теж на грядки побіжить, ще й тебе, харцизника, нагодує. Хоч би картоплину жінці підсмажив, чи що?

Чоловік скипів, схопив милицю й хутенько скочив на вцілілу ногу.

- Тьху на вас!

- Еге, ото тільки й вміеш.. - і завмерли, спостерігаючи, як видовжується неголене сусідське обличчя. Треба ж... Недопалок і той з роззявленого рота випав прямисінько на єдиний капець.

- Льошо...

- Ти чого?

Чолов'яга ковтнув слину й вражено прошепотів:

- Все, дівчатка, зав'язую. Допився.

«Дівчатка», мов за командою, повернули голови, аби зрозуміти, куди це сусід дивиться і що такого бачить, і немов скам'яніли.

- Свят... свят... свят...

- Галю, то що таке?

- Гаспид його знає...

Зате сусід, збагнувши, що галюцинація набуває масовості, полетшено видихнув:

- А нічо. Видно, не я один хильнув. Ондечки хлопцю веселіше, ніж мені.

Спантеличена трійця вражено спостерігала, як змоклим полем іде незнайомець, а довкола нього літає крук і кричить. Голосно, аж кров холоне від того крику.

– Матінко мила, хто ж то такий?

– Диви, диви, а птах ніби прив'язаний, і на метр далі не відлетить. Чудасія.

– Оце поводитир... Свят. Свят. Свят.

Коли ж незнайомець наблизився, роззяви поприсідали з цікавості, забули й про манери, витріщились і не кліпнуть. Однак гість не зважав. Складалося враження, що він узагалі нічого не бачить. Очі – що скло.

– Джерельне?

Трійця кивнула.

– Мені б до Шептулихи Марії. Де її хата?

Жінки миттю на лиці змінились, зблідли, з вуст – ані слова. Одноногий сусіда взагалі милицю поперед себе виставив, ніби дорогу до жіноцтва перегородив.

– А пощо вона вам?

– Треба.

– Треба, то й хай. Хата її на хуторі, – і кивнув праворуч вздовж такої ж розмитої вулички, – Лісовому... У лісі, значить. Еге. Але там пустки. Повмирали люде, хто виїхав. Жилих, мо?, з п'ять осель набересться. А Шептулихина хата і того далі. В самому лісі. За кілометра півтора звідси.

Над головою незнайомця знову закричав птах. Жінки, не криючись, перехрестились.

– В лісі?

– Еге. Та воно по дорозі й по дорозі, а коли розходитись буде, то вліво, а затим – правіше беріть.

Гість мовчки кивнув. Йому, вочевидь, було все одно. Хоч на край світу. Ще й птаха, мов підстрелена, кричить. То відлетить, то вернеться. Кличе, чи що? Зиркнув на крука, зітхнув, витягнув шкіряний гаманець, дістав кілька двохсоток і простягнув.

– За полем, по той бік, чоловік. Йому допомога треба, бо з ногою... може, й перелом... Гроші ось. Організуйте.

Жінки дивились на купюри з недовірою, зате одноногий сусіда до рук взяв, перерахував і присвиснув.

– Дві штуки?

- Більше треба?

І тут жіноцтво отямилось:

- Господь з вами! Льошко, ану віддай назад.

- Віддай, кажу... - Галька ще й у бік штовхнула для певності.

- Та що ми... Хіба не люди? Заберіть...

Нінка взагалі зітхнула, мовляв, а раптом криваві які тикаеш? Добери, хто й звідки? Проте чоловік забирати не став, більше не глянув на папірці, натомість спокійнісінько розвернувся й пішов... за птахом. Троє кілька хвилин мовчки спостерігали, як примара зникає в кінці вулиці, а коли і крука несила було розгледіти в сутінковому небі, неначе прокинулись:

- І що то було?

- Не знаю, дівчата, але тее... я наче вже його десь бачив.

- Еге. Де? Перепив, то з чортиками гомонів?

- Галю...

- Що? - спитала худюча Галина.

- А як кому й справді допомога треба? - сердешна Нінка малювала в уяві страшні картинки скаліченого.

- Можна у район подзвонити. Так швидка навряд чи проїде. Вгрузне... І хто знає, є той постраждалий чи приверзлося... Бачила, який чудний?

- Еге...

- Що «еге»? Перевірити треба, бо ніч, потім очей не стулиш від думок. Льошо...

- Що?

- Що? Коня дай. Шурхит, диви, і по розмоклій дорозі пройде. Сильна тварина.

Чолов'яга замислено чухав потилицю:

- Шурхит, дівчата, де хоч пройде.

- Ну то даси?

Олексій дивився вдалеч, вочевидь, щось пригадуючи:

- А впорається?

Нінка випнула груди, гойднула ними, все одно, що зброю масового враження продемонструвала, і спитала:

– Сумніваєшся?

Олексій сплюнув:

– Згадав!

– Ну-ну... – всміхнулись і швиденько пішли у двір. Марна справа – вислуховувати хмільні спогади. Нащо? Натомість жіноцтво уміло хазяйнувало біля коня. Чорний красень вилискував боками, іржав у долоні й, здавалось, радів скорій дорозі. Господар зітхнув розчаровано, мовляв, баби, однак характер гору взяв. Адже бідолаха не полінувався і таки пошкутильгав до хати, довго вовтузився біля вікна, а вийшов, що нова копійка, переможно розмахуючи газетою.

– Осьдечки, дівчата. Я ж казав! Бачив я цю пику раніше. Ось.

Сусідки зиркнули на першу шпальту обласного тижневика. Мер Городового? Шоковано роззявили роти:

– Та невже?

– Перейбиніс?

– І що така цяця у нашому болоті забула?

– А може, тее? Схожий, га?

– Ну-ну, – Олексій вдоволено шкірив зуби, затискаючи в руках новенькі банкноти. Але щастя тривало не довго. Збагнувши, що й до чого, Галька зі швидкістю факіра висмикнула гроші з рук:

– Постраждалому віддамо.

Чолов'яга ледь не вдавився:

– Еге! Знайшла нужденних. Мер районного центру, ще й сусіднього. До нас ніяким боком. У них бабла хватає. Чуєш, Галя, не дурій. Мо?, ще по селу побіжиш, щоби людоньки на ліки скинулись?

Жінка зітхнула, глянула спідлоба і повернула одну двохсотку.

– Тобі вистачить.

– А решта?

– Розкатав губу.

Нінка, аби припинити перерахунок несподіваного капіталу, хутенько ворота відчинила, коня вивела, на віз примостилася й гукнула щосили:

– Карету подано!

Галька й собі заскочила, обсмикнула спідницю і, відчуваючи, що на безпечній відстані, показала язика обуреному сусіду:

– Твою частку Оксані віддам. Отакечки.

Бідолаха зітхнув, однак змирився. А що лишалось? Тільки дивитись, як розмитим полем іде чорний кінь, а на возі, мов на палубі корабля, розхитуються дві жінки.

– Ет!

Сплюнув у траву. Милицею копирснув землю, розмірковуючи, куди заначку від жінки приховати, щоб не знайшла. Озирнувся подвір'ям, кишнув курей, котрі після дощу заходились шукати якоїсь поживи. Вилаяв kota, бо той влігся спати прямисінько на картуза, а потім до собачої буди дострибав і, не довго думаючи, ткнув відвойований капітал під дах собачої оселі, ще й Мартину звелів:

– Дивись мені, стережи пильно, бо коли що, я тобі... Але собака щасливо облизував підсунутий кулак і норовив стрибнути на спину.

– Цить, друже, цить. Ондечки Шурхіт гуляє. І ти хочеш, еге? Та добре... добре.

Ланцюг клацнув, і пес зірвався на рівні ноги, підіймаючи довкола себе дрібні бризки, проте вже за кілька хвилин повернувся назад безмежно щасливий. Господар гладив змокрілу шерсть і всміхався:

– Добре тобі, друже, еге? І я б з тобою гайнув, коли б міг... Ет.

Собака довірливо зазірав в очі.

– Хороший... Хороший. От тільки, Мартине, одного я не збагну. Що меру Городового від Шептулихи знадобилось, га? І ти не знаєш? Не знаєш. Бач, друже, живі теперечки до мертвих у гості ходять. Еге. А може, тее? Це у великих начальників нова розвага? Бо Семенівну вже сорок днів, як пом'янули, а вони все йдуть і йдуть...

* * *

Ліс зусібіч дивився на чоловіка. Сторожко. Угорі колихались велетенські маятники сосен, а біля землі вовтузились сутінки та волога. Він ішов у змочлих черевиках, чіплявся за траву й по-чорному крив і ліс, і село, і відьму. Над ним, мов прив'язана, літала чорна тінь й настирливо кричала:

– Кру-кру! Кру-кру... Кру-кру...

– Та пішов ти! Курка скубана.

Сплюнув. Оце встряв так встряв. Дожився. От якби хто коли сказав, що він, очільник двадцятитисячного міста, блукатиме хашами, аби з відьмою погомоніти, відправив би у найближче відділення психіатрії.

– Кру-кру...

Відволікся, не помітив у траві добрячу гілляку, перечепився і беркицьнувся прямісінько в суничні зарості. Біла сорочка вимастилась, у піджака відлетіло одразу три гудзики, а отой, що лишився, тримався на ниточці, мов на пуповині.

– Паскудство...

Витер обличчя, на зубах заскрипіла земля. Твою дивізію... Здається, він посправжньому вляпався, і куди далі йти, не знає, а темніє тут швидко.

І справді, ніч прямісінько між сосен замішувала чорнила й лила густо. Незабаром узагалі нічого не розгледити. Це ж скільки він у цьому триклятому лісі блукає? Халепа. Дорогу загубив майже одразу, як зайшов, немов хто з-під ніг стежку висмикнув. Таки грається з ним відьма. Грається. Зараз він ладен був поклястися, що так воно є. Хоча в маячню про надприродне ніколи особливо не вірив. То чого поперся? А чого? Втратити останнє боїться. Еге. Боїться, аж памороки забиває. Та він не те що до відьми, за соломинку годен вхопитись, аби лишень хто розтовкмачив, що це таке діється і як порятуватися.

– Кру... – доносилося вже здалеку. От красава! Ворона обскубана й та кинула. Озирнувся, прислухався. Вітер хитає сосни десь угорі, тому здається, що темрява ворухнеться. Моторошно – бр-р-р. Сам, як палець, посеред лісу. Ніч. Оце б лягти горілиць і заснути. А ні! Дірка тобі від бублика під ніс. Кляте безсоння мучить з добрих півроку, в печінки в'їлось. Ніч у прямому сенсі зненавидів. Бо вдень – справ по горло, дихати не дають, а ніч душу виймає, паскуда. Оце б зараз наковтався гидоти, їй-богу, і заснув вічним сном.

З думками треба бути обережним. Дуже. Ліс, все одно що підслухав, раптово розступився, Петрович не збагнув і як, а потім бац – і три хрести попереду вишикував.

– Оце мультики, – очі протер, а самому моторошно, холодок по спині туди-сюди, ноги ватяні. Звідки хрести? Де їм у лісі взятися? Крок вперед. Роздивитися б. Може, деревця молоді. Чого у природі не буває? Але ж ні, чітко вимальовуються обриси трьох могил. Хух.

– Удався день...

Спотикнувся, вилаявся. Треба по стежці. Он же, витоптано між могил. Барвінок плететься, наче рядно накинули на галявину. Щось всередині настирливо нашіптувало «не варто», але ноги самі рухались, тим часом мозок хаотично відшукував логічне пояснення. А може, залишки кладовища? Еге. Древнього. Наблизився, придивився, хоч у самого серце в грудях гупотить, аж нудить. Нічо. Він же дядько серйозний. Розбереться. Так. Дві могилки поряд. Еге. Та, що ліворуч, – свіжа, глину он дощем розмило. Значить, не залишки і не древне, та й не кладовище. Всього три хрести, тільки третю могилу нащось віддала викопали, поруч зламаний стовбур сосни лежить. Ти бач, яку лаву для відвідувачів облаштували. Якби телефон – і прочитати можна було б – хто, бо літери якісь...

– Кру-кру! – прокричало раптово і зовсім поруч, Петрович аж сіпонувся й інстинктивно присів на сосну. Густі сутінки непомітно запливли в темряву. Справжня ніч вкрила ліс, он і місяць повісила, за гілку перець пивши. Тривожно, аж у грудях шкребе. Поклав руку й почав масажувати. Де ти взялась, нечиста сило? Звести, надумала, еге.

– Вдавишся, – прохрипів, але серце прихопило добряче, аж зацімло зліва. Так і загнутись посеред лісу недовго, а шукати не одразу почнуть. Тьомич у лікарні з ногою. Напевно. А може, баби гроші в кишеню, а самі – на піч. Хоча Васильович е. Так той від робочої машини й кроку убік не ступить. Ет. Німці зі своїми інвестиціями вже у столицю давно гайнули, а на Городовому хрестик поставили, бо хіба ж так бізнес ведуть? От куди мер міста, а заразом (не для широкого загалу) власник цегельного заводу рвонув? Чого?

– Кру... – Птах примостився поруч. Всівся за два кроки від нього й сидить собі. Чекає? Щоб Петрович загнувся, еге? Нехороший птах крук. Вісник смерті.

– Шо всівся? Не діждешся...

У відповідь чоловіка скрутило. Гострий біль у грудях, як цвяхом прибив, не підвестись. Дихай... Заледве розідрав сорочку, хапонував повітря ротом, відчув, як пахне волога деревина й мох. Згори зривались поодинокі краплі, капотіли на груди та обличчя. Це, певно, вітер знову розходився. Отут, лежачи на поваленому стовбурі, біля самої землі, він поклястися міг, що чує гул від коріння.

– Кру...

– Та... вмовкни. Сконаю, тоді...

Птах тріпонував крильми й стрибнув ще ближче.

– Ждеш, еге? Ну, сиди. Жди, брат. Я оце теж жду, жду, а їй, Русьці моїй, не легшає... чогось.

Заворушився, дістав з кишені гаманця, розкрив, провів пальцем там, де було сховане фото дочки. Його не розгледіти, хай, але дівча перед очима й без того стоїть. Світловолоса, худенька, очі – водичка. Чисті. Йому все не до того було... Де там у очі зазирати, коли справ по горло, гориш у кріслі, все комусь щось треба. А оце, коли останнього разу провідував, вже й виходив, то Руся подивилась услід. Жаліс ливо подивилась, зашкребло в грудях, навіть вернутися хотів, але не зміг. Злякався. Чисті оченята. Значить, водичка.

– Гей...

Птах ворухнувся.

– Слухай, а давай махнемось, га? Я замість неї? Пі дійде?

Крук розправив крила, змахнув раз-вдруге й знову всівся.

- Не терпиться? І я не втерпів, коли писульку отримав. Еге. Десь вона тут була... Ось. Я ж усе до словечка запам'ятав, ти не думай. Еге... Від Шептулихи Марусі, Джерельне, хутір Лісовий. Твоя хазяйка?

Вітер стих в одну мить, наче припнули його. Тиша - Петровичу перехреститись закортіло, він навіть хрест золо тий на грудях намацав.

- Твоя... Що вона у листі написала? Га? Що воно значить?

«Свіжі могили ритимуть. І кластимуть у землю найближчих».

Птах каркнув і злетів. Цього разу полетів біля самої землі. Повільно. Певно, розумів, що рухатись швидше гість не зможе.

* * *

Вона чекала на нього й запалювала свічки. Сім. Їх кількість ніби мала якесь особливе значення. Ставила тремтливі вогники на вікна, стіл, припічок, полиці. Затим, роздивляючись гру тіней, чесала довге волосся. Воно відросло за ці роки й закривало сідниці чорними хвилями. Густе. Кра сиве. Лискуче. Нині пахло ромашкою, чередою і хвоею.

- Ось-ось прийде... Іде... - співала-нашіптувала. - Що ж це я забарилась?

Волосся заплела у косу, перев'язала травою, рушила до дерев'яної скрині, відкрила важке віко і дістала полотняну сорочку, квітками вишиту. Швидким рухом стягнула джинси, кофтину, оголила засмагле тіло, аж протягам гаряче стало, миттю пірнула в сорочку, пояском червоним підперезалась і стала посеред кімнати, як намальована. Тихенько капці скинула й босоніж на долівку, завіси скрипнули - і ноги в росу.

- Кру-кру... Кру-кру... Кру-кру...

- Тут уже? Тут. Веди.

Спершу гість наштовхнувся на колодязь, намацав на цямрині відро і зрадів, витягнув повнісіньке, опустив голову, жадібно ковтав воду, доки не напився досхочу. Смачна водиця. Це якщо колодязь у лісі е, то й люди мають бути. Озирнувся й вкляк:

- Твою дивізію... - неслухняними пальцями нащось почав застібати сорочку, а в голові думкам тісно. Хто така? Одяг чудний, ще й крук на плечі вмовстився он і не ворухнеться. Вогні горять. Свічки, видно. Відьма, чи що? Але ж Шептулиха старою мусила бути. Тьомич же розповідав, що баба. Підходити ближче чи ні? Мара лісова, прости Господи. Хоч би слово сказала, а то, мо?, - як їх? - галюцинації почались. Твою дивізію... Пропадати, так з музикою - і бовкнув перше, що спало на думку:

- Мені б до Марії Семенівни. Шептулиха. Знаеш таку? Кажуть, хата її десь тут...

Дівчина всміхнулась. Микола знав, що всміхається, хоча роздивитись, як слід, не міг. Аж мороз поза шкірою.

– Рано тобі туди.

Воно ще й дурне якесь:

– Куди?

– До баби Марусі рано. Хоча... ти був біля неї, тільки біда – не сподобалися гостини.

Чоловік геть нічого не зрозумів.

– Не бачив я нікого.

– Чому?

Таки дурна. Нісенітницю городить і регоче.

– Не зустрів я нікого, жодної душі живої.

– Живої – так. Мертві зачекались.

Петрович сіпонувся. Нечисте. Точно. А може, з секти якої? Чи він зовсім тю-тю. Ех. І нащо було золотий ланцюг з хрестиком на ший чіпляти? Либонь, цяцька й годі. Ще аби срібний, з монастиря, а то пропаде, як хлопчак. Згубить його чортиця.

– Ти... хто?

Дівчина сміялась. Уже не кричесь. У Петровича від того сміху спиною холодок пішов, у роті пересохло, жижки трусяться. Стоїть. З місця ані руш. Але химерниця сама підійшла. Боса. Коса зіллям пахне, аж памороки забиває. Дивиться. Крук на плечі вовтузиться.

– Убивця.

Петрович і не знав, що в нього серце так гупати може.

В груди мов бубон засунули: «Бум-бум, бум-бум!»

– Хто?

– Ти і я.

Дурдом на виїзді, їй-богу. Чого це він, питається, вислуховує маячню всяку, га? Хіба своїх мало? Он, і без цієї малої божевільних – половина міста.

– Вони вже своїх поховали, ти на черзі.

Еге, хрінові твої діла, дечко. Точно схибнута.

– Хто поховав? Кого?

– Сам знаєш. Друзяки твої. У землю найближчих поклали. Правда?

Петровича що струмом пройняло, здалося – мить, і сповзе прямісінько під ноги дияволиці. У найближчих друзів справді свіжі могили стоять рядочком, і в нього дві є. На черзі ще одна може бути...

– Це... ти листа надіслала?

– Я б цього не робила, якби не покійниця. Не змогла відмовити.

– Хто покійниця?

– Ніби розумний, а що дитина. Марія Семенівна Шептулиха. Дружина лісника.

– Якого лісника?

– А того, чия могила в лісі, бо ліс – дім для душі...

Микола ледь не сплюнув спересердя, але стримався про всяк випадок...

– Плутаєш, дівко, щось... Марія Семенівна Шептулиха з Тьомичем... помічником моїм три дні тому розмовляла.

Дивачка знизала плечима, аж крук заворушився, навіть крила розправив, щоб втримати рівновагу. Дівча лагідно заговорило до птаха:

– Ш-ш-ш... Втомився? Відпочити хочеш? Хороший...

– Ти чуєш? Тьомич зустрічався з нею тут. Вона упросила, щоб мене привів.

Дівчина зітхнула:

– Чиста душа... Уберегти мене хоче. Ходімо.

– Куди?

– До хати.

– Нащо?

– Гріхи рахувати...

– Твою дивізію! Дістала. Ти, мала, або хильнула, або курнула. Проспись піди.

Дівчина, притримуючи птаха на плечі, слухняненько рушила до хати, вже на порозі спинилась і прошепотіла вкрадливо:

– Дочці твоєї гірше. Їй там не допоможуть. Марно стараються.

Петрович кліпав, мов дитя. Що це? Як це? Звідки?

- Твою...

Лісова самотниця гірко зітхнула:

- Плату завжди беруть чистими...

Нестямився, як біля неї опинився, вчепився за плечі й трусить.
Здоровезний мужик, і вдавити може, а зупинитися несила:

- Що тобі від моєї дочки треба? Кажі!

- Кру-кру! Кру-кру! Кру-кру!

Птах зірвався й кричав у нічному небі, немов кликав на допомогу. Дарма.
Дівча дивилось прямісінько в очі – без тіні страху, хоч би м'яз який
сіпнувся, зате його ноги опору втрачають, от-от упаде.

- Сам винен. В усьому винен сам. Від людей сховаеш, а правда все одно
знайде... І забере найдорожче.

Чоловіку забракло кисню. Серце. Голку встромило – аж іскри креше. Дихати...
важко. Дівка бачить, а не спиняється, навпаки – шепоче біля самого вуха,
і задуха сильнішає.

- Знаєш, у чому рятунок? Та де тобі знати... Скажу і не зрозумієш... Вина має
стати провинною.

- Відьма... – прохрипів.

- Якщо тобі до вподоби, то хай...

- Бісове поріддя...

- Годі. І без того накликав. Спати треба. До світанку три години
лишилося, – сказала й пішла до хати, лише босі п'яти й окрайці червоних
маків на сорочці майнули.

А він лишився. І що дивно, відпускати почало. Потроху, правда. Підвестися
бракувало сил, тому сів, обпершись спиною об ганок, очі – в нікуди,
руками груди масажує. Просвітліло, кажись.

- Твою дивізію...

* * *

Микола Петрович Перебийніс, мер міста Городового, прокинувся від лоскоту.
Дрібна комашка повзала по долоні туди-сюди, а десь поруч жебоніла у відрі
вода. Шия затерпла, спину ломило. Чоловік повільно розплющив очі, й
ранкове проміння одразу ж пронизало зіниці. Зішулившись, потягнув руку й
повернув голову на звук. Біля стовбура височезної сосни стояло дівча.
Смугастий светр, рвані джинси й червоні кросівки якогось дитячого
розміру, а ще грива волосся, зібраного до купи яскравою бабкою зі стразів.
Дівчина набирала у складені долоньки воду й вмивалась. Шкода, що він не

міг бачити обличчя, адже незнайомка стояла спиною. Микола Петрович спробував підвестися, по тілу забігали зграї мурах. Судомо. Та воно й не дивно. Виявляється, впливовий чиновник заснув прями́сінько на порозі відьмацької хатини. Зморщився. Вилаявся подумки. Чи наснилось, чи справді було? Та й спробуй пригадати все, коли голова тріщить, наче по черепку хто тріснув.

– Прокинулись?

Микола Петрович здригнувся. Незнайомка обернулась і дивилася темними очиськами, аж незатишно стало. На її засмаглому обличчі завмерли крапельки води, а он кілька зібрались докупі і наважились сповзти нижче – красивим вигином шиї. Дівчина легким рухом витерла вологу. Ляаний рушник майнув вишивкою, і чоловік мимоволі сіпнувся. Вишивка вчора була... на відьмі. А це дівка та й годі. Он джинси драні. Модні.

– Треба було до хати йти спати, бо спина болітиме. –?..

– Мовчите, то й мовчіть. Мене Інгою звуть.

Дівчина почепила рушник на обрубану гілку й запитала: – Снідати будете? Часу мало. По вас ідуть уже.

– Хто?

– Ваші.

– ?.. Хто ти така?

– Ніхто. Гостя лісу, – і пройшла повз, ранок хитнувши.

Микола Петрович підвівся, спробував обтрусити землю й соснові голки. Он і за пазухою. Красень – пожмаканий, по вуха у землі, гудзики відірвані, краватка на спині теліпається. Вилаявся й пішов до ручного умивальника, зиркнув у невеличке люстерко.

– Твою дивізію... Пика, що у чорта.

Зітхнув, набрав повні пригорщі води і плеснув у обличчя, провів за шиєю, трусонув головою.

– Ану... зібратись! Перебийніс удар уміє тримати.

Добре було б ще дізнатися чий? Сплюнув прями́сінько у траву, розполохав мурашок, і вони забігали по своїх крихітних стежинках. Оце ступиш – і зникне світ мурашиний. Певно, щось схоже відбувається і зі світом людей. Хтось десь смикає за мотузки чужих доль з певним умислом. А його нитки взагалі вузлом зав'язали – хіба зубами роздереш.

– Інга, – вимовив уголос, ніби смакуючи ім'я. Чомусь не зникає відчуття, що він бачив її... Вже. Колись. Певно. А може, то ніч. Уночі – що? І не таке приверзеться.

– Так йдете? – у вікні з'явилася.

- Іду.

Хатинка закрипіла, мов сварлива старенька, однак впустила. Не побігла по лісу, кудкудакаючи, як ото в казках дів баби Яги. Звичайна хатина. Маленька. Сіни травом пахнуть. Чи сіном? А кімната одна. Стеля низька, ще трохи – і його макітри торкнеться. Наче падає. Он і вікна при самій землі. Стіни білені. Піч ліворуч від дверей. Дух теплий іде. Це мала піч витопила? Чудасія. Крок ступив уперед, стара підлога закрипіла. Голову підняв, а звідусіль – рушники, рушники, рушники. Біля протилежної стіни, в кутку, стіл стоїть. Ого! Зі справжнього дерева витесаний. Уміло. Добротний стіл, хоч і старий, видно. А господиня ловка. Скатертиною застелила. Білою. На скатертині – глиняна чашка, поряд хліба краєць, яйце, цибулина зелена. Сніданок, значить. А де ж сама поділась?

Відчув рух, озирнувся. За грубкою, яка вместились посеред кімнати і умовно відділяла спальну зону, стояло залізне ліжко. Ти диви! Він такого і в музеях не бачив. З кованими бильцями, і не просто кованими, а квітки якісь, листя, ягідки. Панське, їй-богу. Величезне. Скільки ж воно місця займає? Ще й периною вкрите. З пуху. Подушки – взагалі що хмарини. Дівчина до його персони навіть не озирнулася, стояла спиною і вміло давала тому багатству лад,правляючи постіль. Але Петрович і про неї забув, і про ліжко, і про долю свою нещасну, бо на стіни глянув і рота роззявив:

- Твою дивізію...

Розмальовані від підлоги до стелі вони вражали найвибагливішу уяву. Петрович цим якраз не дуже вирізнявся, тому, як донька казала, в осад випав, щелепи підбирати треба. Чого тільки на стінах не було! Квіти, птахи, метелики, силуети людей, моря краєць, мушлі, дерева, хата під стріхою, а он... Ейфелева вежа. Точно. Ота, що в Парижі. Один в один. Здуріти!

Юна господиня розпустила останню подушку, вместила біля стіни, озирнувшись рукою в бік столу махнула:

- Сніданок.

- Чудасія... – вимовив, а у самого думки тарганами в голові рються. – Інго, чуєш, вночі... то ти була, еге?

- Ні. Близнючка, яка душею зветься. Я. Та ви їжте. Не бійтесь, труїти не стану.

Спантеличений, сів й одразу ж відчув, як запахло свіжим хлібом, а рум'яна скоринка взагалі підморгувала-припрошувала, мовляв, скуштуй, спробуй. А що як і справді спробувати? Не їв же другу добу, бо не до того було. Шлунок заскавчав. Ай, була не була. Що втрачати? Відкусив і зразу ж очі заплющив... від задоволення. Ба! Домашній хлібець. Яйце з сіллю, сік цибулі, пару ковтків молока. Це тобі не з магазину. Молоко молоком пахне. Випив, обтер білі вуса долонею й здивувався, мовляв, де тут корова схована? За якою сосною? Дівчина сіла поруч на старенький стілець, відкинула пасмо волосся з обличчя, глянула:

– Не бійтесь. Крука не дою, а молочко з Джерельного. Смачне, цілюще. Куштуйте сміливо. Та і свіженьке ось-ось підвезуть.

– Кру-кру!

– О, вже ідуть.

– Хто?

– Рятівники. Вас рятувати ідуть... від химерниці.

Петрович утомився дивуватись. Хто вона? Як це відбувається? Незрозумілі слова, дивні вчинки, одяг, будинок, крук ручний... Якщо чесно, то в нього взагалі відчуття, що все це – не насправді... Однак навіть тут, у цьому чудернацькому маренні, йому обов'язково треба дізнатись про те, що мучить. І він спитав, ухопивши за руку, немов саїтниця лісова втекти збиралась:

– Ти скажи... звідки про Руслану дізналася? З газет?

Господарка всміхнулась, правда гірко.

– Хороша у вас дівчинка. Справді... хороша. Легені у неї горять, випікає зсередини, повітря бракує.

Зблід. Як? Звідки? Дівчина далі вела:

– Не допоможуть їй у клініках.

– Чому?

– Бо хвороба така. Відплатою зветься.

– Що?

Дивилась – душу нанизувала на вістря біди. Та бачив він колись ці очі. Бачив. І погляд судомний. Тільки де? Коли?

– Чужий гріх її наздогнав.

– Чий?

– Батьків.

Долівка хитнулась під ногами. Твою дивізію...

– Мій?

Кивнула і посміхнулась. Інакше. Від усмішки цієї лячно стало. Холод у ногах, а вогонь у грудях.

– Який?

- Багато їх у тебе... Позичати можна. Сам зрозумієш. Скоро.

- Кру-кру!

Визирнула у вікно.

- Збирайтесь. Час.

Чоловік і собі подивився. Встиг помітити недопалок свічки на облущеному підвіконні, а потім нічогісінько збагнути не міг.

З-за сосен спершу з'явився чорний кінь, за ним - віз, а на возі баби у хустках, що квітки барвисті. Між квіток, по вуха в сіні, колихався його персональний водій Васильович і хвацько підкручував вуса, пускаючи бісики то одній молодиці, то другій. Жіноцтво цвіло й пахло, ледь пісень не співало... весільних.

- Нінко, гальмуй.

Пишногруда Нінка вчепилась у віжки:

- Тпру-у-у, Шурхіт. Приїхали.

Васильович усміхався і, певно, вже й думати забув, куди їхав, за ким, нащо. Його ідилію порушила друга квіточка Галька:

- Ось де Шептулиха жила, бачте? А теперечки дівка тут господарє. Тільки... глядіть, дивна вона, чудна.

Васильович сопів, роздивляючись хатину, що гриба-поганку.

- А тут жити можна?

Нінка шкірила рівні рядочки зубів:

- Отож. Ні світла, ні газу. Дев'ятнадцяте століття.

- А... звуть як химерницю вашу?

- Яка ж вона наша? Дика дівка. Інгою кличуть. А прізвища, їй-богу, не знаю. Галько, а ти?

- Еге. Та вона ж приблуда. Не з наших. Звідки? Це хіба у сільського голови спитати. Томка, здається, персональними даними цікавилась.

- Кру-кру!!!

Жінки, мов за командою, позадирали голови, а Васильович сплюнув у свіжу калюжу:

- Знову він. Крук цей.

- Еге. Аж мороз шкірою.

- Свят! Свят! Свят! Захисти і помилуй від нечисті.

- Здоровенькі були, тітко Галю. І вам, Ніно, не хворіти.

Жінки з переляку ледве з воза не зіскочили.

- І тобі день добрий.

- Інго, тее... Ми у справі. До тебе цієї ночі подорожній не прибився часом? Важний мужчина. Аж із Городового.

Дівчина всміхалась:

- Еге. Але на возі он гарніший качається. Нащо вам мій?

Галька сопла під носа:

- Отож... Попереджали ми, що чудна дівка. Ось вам і маеш...

Інга підійшла ближче, торкнулась густої гриви коня, і той вдоволено захрипів у крихітну долоньку. Васильович тим часом намагався з воза зіскочити, а дівча зиркнуло на нього з-під чорних брів й прошепотіло-вспівало:

- Тобі кермо треба кинути. Стережись заліза.

Заблимав і голову в плечі увібрав з несподіванки.

- А онуку перекажи, щоб з травичкою зав'язував. Бо ніхто не порятує. Ні гроші, ні зв'язки твої. Згине хлопець.

Васильович ще глибше у віз пірнув, за сіном й не видно бідолахи. Якби не баби, то хтозна, щоб та відьма йому заподіяла, та жіноцтво встряло вчасно:

- Інго, ти кажи, де гостя поділа.

- Еге.

Дівчина стенула плечима, і бабка у волоссі сонячні зайчики пустила ледь не на все подвір'я. Чи ж бо галявину? Бо яке в лісі подвір'я? Загороді й тієї нема.

- Снідає гість ваш. Заходьте.

Захитали головами:

- Сама клич.

- Еге. Чого ми по чужих хатах вештатися будемо?

Інга в долоні сплеснула, а з верховіття каменем упав птах, залопотів, вітер здійняв і на плече всівся.

- Кру-кру...

- Та ну тебе, дівко, з твоїми фокусами.

Васильович від побаченого плямами вкрився й давай телефон шукати в кишені, якби ще руки не тремтіли.

- Ти тее... Як тебе?... Інго, не жартуй. Микола Петрович справ має - по горло. Знаеш, які люди на нього чекають? І не снилось тобі навіть.

- А мені сни сняться, не люди.

- Тьху! Миколо Петровичу! Де ви? Миколо Петровичу!

З хати справді вийшов шеф. От тільки ніби не такий, як був. Ото біда!

- Чого репетуєш?

Та ні. Такий, як завжди. Хух. Чолов'яга біг-котився від воза до шефа, телефон мобільний протягуючи, мов білий прапор у бою.

- Тьомич просив, щоб негайно передзвонили. Негайно.

- Що ж ти мовчиш. Давай. Алло...

- Петровичу, де ти подівся?

- Що у тебе?

- З клініки дзвонили. Ще вчора.

Помітно зблід, спитав, хоч відповіді, гірш убивці, боявся: - Що?

- Русі гірше. Треба вирушати, я квитки забронював. За три години виліт.

Чоловік стискав телефон і не кліпаючи дивився на химерницю.

- Васильовичу, де машина?

- Так... тее. В Джерельному. А сюди на ній - ніяк. Дороги розмило.

Жінки стривожились:

- Так довеземо. Сідайте.

- Шурхіт у нас - ого-го! Миттю домчить.

Поважний керманіч падав у сіно, як у провалля, а в голові гуло одне-єдине ім'я «Руся!»

* * *

В Ізраїлі стояла спека. Тель-Авів нагадував чашу, переповнену гарячим повітрям. Напевно, Руслана не могла бачити міста. Вона, імовірно, відчувала його незримую присутність. Те, як воно рухається, наповнюється юрбою людей і колонами машин, як вітер дрімає у пальмах і тихцем, аби ніхто не помітив, ховається у порожніх мушлях на узбережжі, а море... Їй найбільше кортіло побачити море. Середземне. Воно їй навіть сниться. Щоночі. І так дивно, сон завжди однаковий. Руся стоїть біля нічної води. На ній – довгий сарафан, аж до п'ят, і п'яти босі. Руся це точно знає, адже завжди прокидається... у тому місці, коли її ноги лиже суцільна темрява, а в обличчя дихає щось велетенське й солоне. Може, це воно і є... Середземне море? Правда, зранку відчуття, наче бачилась із невидимим ворогом, а у Русланчиному випадку – це хвороба легень. Гамартома.

Треба ж, звучить все одно що нічне жахиття. Хоча перекладається просто й лаконічно – дефект. Отака вона, Руслана, дефективна. З самого народження. Правда, дізналася про вроджену аномалію аж у сімнадцять. Буває, і пізніше дізнаються. Принаймні так лікар казав. Руся, приміром, флюорографії ніколи не робила – не доводилось, хоча з бронхітів не вилазила. «Переросте» казали, а батьки щороку на море возили... Чорне. Задишка? Турбувала час від часу. Проте з Русьчиним гемоглобіном непритомніти можна тричі на день, що вже про задишку говорити. Минеться. Ну, боліло іноді в грудях зліва. А в кого не болить? «Втюрилась, еге? Зізнавайся, в кого?» Руся відмахувалась і від уявного серцевого болю, і від настирливої однокласниці Светки, для якої звичайна чихачка – вияв неземної пристрасі, як мінімум. А потім... Потім сталося те, що сталося.

Був урок фізкультури. Ранок, сонце. Їх уперше вивели на стадіон – складати залікові нормативи з бігу. Руся пам'ятає, що кущі бузку поблизу стадіону вже мали повні пазухи бруньок, а залишки снігу де-не-де повільно стікали водою. Весна. Хтось із хлопців піджартовував над дівчачим гуртом, що ті схожі на зграйку папуг, яких необачно випустили з клітки. Особливо дісталось Светці – вона вміла вирізнитись бомбезним макіяжем.

– Хлопці, зараз папужка злетить. Дивіться! Ців-ців-ців...

Але Светка не побігла, відмазалась критичними днями, як завжди. Русьці теж не хотілося, і дарма. Забіг планувався на довгу дистанцію, у три кола, а вона ніколи таких не любила – «здихляччя» далеко не забіжить. Власне, далеко і не довелось, бо вже на другому колі раптовий кашель склав навіп і Руська почала харкати кров'ю. Вона корчилась на біговій доріжці, наче пришпилена недолуга гусинь, ані вдихнути, ні слова вимовити, довкрузь юрилися перелякані однокласники, навіть Светка Попова прибігла, забувши про свої критичні дні:

– Русь... ти чого? Русько...

У Івана Петровича, вчителя «глибоко» пенсійного віку, зрадницьки тремтів голос і... пальці – з першого разу не вдалося... викликати швидку. Господи, де воно все поділося? Уроки, домашка, приколи однокласників. Зжерла хронічна болячка і не вдавилася.

Спершу необхідно визначити ступінь загрози. Про це торочили геть усі спеціалісти, наче зомбовані. Виявляється, з деякими доброякісними пухлинами живуть усе життя. Правда-правда. Що ж. Визначали... і тут, і там,

і сям – чотири лікарні змінили, включно зі столичними. Руська тільки й встигала діставати й ховати зубну щітку та гребінець, а домашні капці «жили» в рюкзаку поруч із косметичкою й підзарядкою для мобільника зо два тижні точно. Здавалося, дрібниці, з ким не буває. Наковтається пігулочок, отримає в одне місце те, що треба отримати, походить у фізкабінет – та й по всьому, життя триває, весна квітує. А потім... одного ранку Руслана її побачила – круглу таку плямку з гладенькими, майже ідеальними краями, ніби циркулем хтось накреслив – і все, тієї ж секунди відчула – серйозно. Лікарям було куди складніше визначитись:

– Оперувати.

– Не варто.

– Додаткове обстеження покаже. Консилиум призначити на п'ятницю.

Якби ж то. П'ятниця змінювалась понеділком, той перетікав у вівторок, згодом була середа і четвер, і знову п'ятниця. За неповних два тижні кількість оглядів перевищила цифру, котру Руслана Перебийніс ретельно накопичувала протягом сімнадцяти років життя, й зрештою хвора почала заплющувати очі щоразу, як поверталася ручка дверей її палати. А потім батькові порадили обрати котрусь із провідних ізраїльській клінік. Найоперативніша відповідь прийшла із сонячного Тель-Авіва. Ось такий тобі «гарячий» тур.

– Круто... – констатувала Ліза, п'ятнадцятирічна сусідка по київській палаті, й тихо додала: – хоч море побачиш.

Бачила. У день прильоту. Окрайчик чогось блакитного. А що то було? Море? Небо? Хіба з вікна машини розгледиш? Ще й коли тебе вивертає через кожні десять хвилин. Хочеш не хочеш, а всі твої закордонні враження – це запилена трава на узбіччі й ідеально рівне полотно дороги, а ще голос мужоподібної жінки з мишачим хвостиком замість зачіски, котра з якогось дива (певно, у долі своє почуття гумору) мала бути Русиним консультантом й доглядальницею в одній особі. Треба віддати Алекс належне: свої обов'язки жінка почала виконувати вже з перших хвилин знайомства й після чергового спазму повідомляла:

– Всьо окей. Всьо будет окей.

Ну-ну. Кому-кому, а Русі найбільше хотілось у це вірити. Особливо, коли її засовували в чудернацькі апарати, мучили аналізами, оглядали по кілька разів на добу, радилися над нею, дообстежували, а затим, нарешті, винесли вердикт: ОПЕРАЦІЯ. Пухлина велика. Вона росте, а це зумовлює ризик (хай і не надто великий), що чудернацька назва гамартома може трансформуватися в щось значно небезпечніше. Щоправда, інших назв батько слухати не став.

– Готуйтесь, – зауважив сивий професор і для певності ще раз помахав перед ним знімком.

– Раз треба, значить, будемо... готуватись.

А як його готуватися? Від страху – нутрощі зводить, дихати боляче. Час тягнеться, пропахлий запахами чужої країни і батькових цигарок. У

переддень операції Руську узагалі «перемкнуло». Увага сфокусувалася на геть непотрібних деталях. У коридорі, наприклад, хвора нарахувала більше двох десятків ламп (нащо, питається, там стільки світла?). На м'якому кріслі у своїй палаті виявила кри хітну плямку червоного кольору. Більше того, добрі п'ятнадцять хвилин розмірковувала над тим, хто її поставив, коли і чим саме. А потім узагалі – кіно. Документальне. Принц Вільям і Кетрін Міддлтон обмінялись обручками під збільшувальною лупою світу. Сьогодні Руслана вже добряче сумнівається, чи були інші альтернативи у програмі телепередач? Бо хай би вона, а то Алекс, сорокарічна жінка зі сталевою витримкою «все окей», ревла, не криючись. Руся на власні очі бачила, як доглядальниця розчулено втирала сльози широкою долонею, ніби щойно сама виголосила обітницю любити, поважати і померти в один день зі своїм коханим. Тьху ти! Принцом. І це за умови, що підданою Великої Британії ніколи не була й навряд чи колись стане. Однак найсмішніше, що Руслана відволіклась. Правда. І майже не запам'ятала, як її забирали в операційну, перевдягали, вводили наркоз. Перед очима була лише вона – ідеальна весільна сукня.

Де вона, цікаво, зараз – місяць по тому? Руся, приміром, як була, так і лишилась – у ліжку. Хоча за усіма прогнозами, навіть не надто обнадійливими, вже давно мала відчутти покращення. Пухлину ж видалили. Успішно видалили. Як і очікувалось, та виявилась доброякісною, тобто ризики зменшились, натомість Русі стало гірше.

– Нонсенс.

Ще б пальцем посварили унікальну пацієнтку, в організмі якої антибіотики з чудернацькими назвами змінюються, як гості – одні, потім – інші. Час від часу Руся проводить пальцями під лівою груддю, обережно, щоб пересвідчитись. Та ні, є він. Рубець. Невеликий. Русі чомусь здавалось, що рана буде страшною, помітною, так, що й купальника не вдягнеш, але ні, рубець поволі гоїться. А десь якась інша дівчина вдягає купальник і йде на узбережжя Середземного моря засмагати й плавати, так, щоб аж мурахи поза шкірою.

– Руслана, время прінімать лекарства.

Ну от, будь ласка. Нова доза. Алекс допомагає їй підвестися, трансформує ліжко у напівсидяче, для зручності підкладає під голову подушку, розправляє простирадло. Хвора робить кілька ковтків і киває – веселка всередині. Це така гра... у слова. Щоб не збожеволіти від нудьги, Руслана вигадала гру в слова. Це коли порівнюєш речі або явища і знаходиш подібність. От і зараз яскраві оболонки пігулок нагадують їй кольори райдуги. Важливо – не закашляти, щоб ліки не вирвались назовні, інакше геть усі препарати вводитимуть внутрішньовенно, а лежати овочем кілька годин поспіль – не надто цікаве заняття. Руслана ще кілька хвилин почувалась що на гойдалці, вгору-вниз, але зрештою все минулося. І добре.

– Руслана, время обедать.

На цих словах, як завжди, відчинилися двері й симпатична жінка завезла тацю з обідом. Жінка широко всміхається. Вони тут геть усі посміхаються – без перерв та вихідних.

- Добрий день, Руслана. Как себя чувствуешь?

Дівчина кволо махає пальцями:

- Окей.

- Рада. Приятного апетіта.

Руслана киває. Алекс готується до обов'язкового ритуалу вживання їжі, хоча підопічна, якби могла, давно наживала п'ятами. Руся не відчуває голоду. Їжа втратила будь-які ознаки їжі. Це все одно, що ртуттю годують або змушують жувати гуму. Однак що робити? Організму потрібні сили для одужання. Їй це втовкмають у голову зранку до вечора, тому хочеш чи ні, а доводиться слухняно відкривати рота, а за умови ліпшого самопочуття - навіть орудувати ложкою самостійно.

- Вкусно?

Кивок у відповідь. Їй треба відпочити. Лягати не хочеться, тому Руся вмовляє лишити її у напівсидячому положенні. Алекс згоджується, чекає хвилин двадцять, вмикає телевізор і обирає музичний канал. Руся знає навіщо. Зараз ця доросла жінка обережно дістане мобільний з кишені, знайде контакт із зображенням серця і заллється рум'янцем, мов тринадцятилітнє дівча. Принаймні у сімнадцять такого не роблять. Ніхто з Русиних однолітків так не робить. Ото допитуватися, хто кого любить більше, скільки разів ти мене згадав чи згадала (за хвилину), чи я тобі снилась, а де ти був, коли я, а як ми...

- Я люблю тебе більше житні.

Руся усміхається. Чудні. Знічев'я починає розправляти неіснуючі складки на простирадлі й злякано замирає. Руки. Вони якогось дивного синюшного відтінку. Вона шоковано складає їх до купи і тре. Такого ще не було.

- Сладкій мой...

Хвора відчуває, як у роті з'являється дивний присмак... Ні. Ні. Лише не це. Спазм. Він ледь-ледь торкається ну тро щів. Його ще можна зупинити: завмерти й не дихати.

- Это сильнее меня...

Руся витримує дві хвилини, а потім жадібно ковтає повітря. Прокляття. Перший удар зароджується на рівні сонячного сплетіння:

- Алекс...

- Нікогда не говори мне, что любовь может исчерпаться... - А...

Друга хвиля тіпає дужче. Руся щосили хапається за бильце ліжка й хрипить. Тільки не зараз... Батько має прилетіти завтра... Лише завтра.

- Любовь вечна.

Третя віхола упіймала й закрутила нею, мов безпомічною пір'інкою. Хвору підкидає, смикає, скручує, а кашель громовицею б'є у стіни та стелю.

– Боже мой! Руслана!!!

Алекс опиняється поруч, тисне на кнопку екстреного виклику й намагається убезпечити Русю від травмування, але все дарма. Дівчина вивертається й хапає доглядальницю за руки з такою силою, що починають хрустити кісточки пальців.

– Сейчас... Руся, сейчас.

До палати вбігають люди. Вони щось вводять, оглядають й говорять швидко-швидко, їх годі зрозуміти. Руся бачить лише окремі частини їхніх тіл: то очі над нею, то руки, то напис на бейджику. Їй робиться страшно...

– Бать...

Алекс схиляється нижче, вслухається, а зрозумівши, шепоче своє фірмове:

– Окей. Он приедет скоро. Потерпи. Ну. Хорошая, потерпи.

Але терпіти бракує сил. Руся відчуває, як хитаються стіни, а стеля почина танцювати. Музика...

– Выключите телевизор!

Ні! Вона мотає головою. Ні, ні, ні! Не вимикайте! Залиште... Хай співає... Це ж Грегорі Ламаршаль...

Через півгодини змучена Алекс стояла в коридорі й пошепки повідомляла комусь по той бік мобільного зв'язку:

– Всьо очень плохо. Очень.

Від хвилювання жінка навіть почала говорити ламаною українською:

– З вами... не можна. К вам не додзвониться. Помощник дал етот номер. Де ви? Руся... она помірает.

Замість слів було чути дзижчання, ніби хтось впивався зубами в метал.

– Не чую... Я нічого не чую!!!

– Прилітайте! Вістро! Очень вістро.

– Що з Русею?! Я буду. Чуєте? Дуже скоро буду. Передайте їй, що тато прилетить.

Жінка активно кивала, ніби він міг те бачити, і знову й знову повторювала оте своє «вістро», не розуміючи, що той, кого це стосувалося, зараз у прямому сенсі випилюється з автомобіля.

На широкій смузі, де навіть натяк на аварійність був відсутній, автомобіль Миколи Петровича розбився, як кажуть, ущент. Хлопці з МЧС старались як могли, проте дороге залізо уперто відмовлялося випустити власника і водія з пастки.

- З вами точно все добре? Миколо Петровичу, руки-ноги як?

Він матюкався. Крив такою лайкою, що пацани розуміли - абзац, якщо негайно не випиляють начальство з авто, то він зробить з ними те, що швидкість та відбійник заподіяли «лексусу».

- Якого дідька, Васильовичу! Мать твою перемать! Куди ти дивився?

Але бідоласі було не до того. З пораненої ноги невпинно стікала кров прямісінько у черевик. Пляма розповзалась, ширилась, лисина вкривалась холодним потом, а її переляканий власник безупинно хрестився.

- Та вклякни! Як ти зміг отут так вляпатись, Васильовичу? Про що треба було думати?

- Максим... Онук у лікарню потрапив. Я ніч не спав, серце не на місці.

- Твою дивізію!

- А це вона... Це все вона...

- Хто?

У чолов'яги аж зіниці звузились від концентрації страху на кілограм живої ваги:

- Відьма ваша лісова. Вона мене попереджала. Еге. І щоб кермо кидав, заліза остерігався. І що Максим... Передоз. І де він гидоту оту знайшов на свою голову? Чи відкачають хлопця теперечки...

- Ти про себе переживай. Он крові скільки.

Васильович сіпнувся й побілів:

- Помру? Еге?

- Тьху на тебе! Хлопці, ріжте хутчіш! Чого вовтузитесь, вашу дивізію!

Закривавлений водій почав заковувати очі. Микола Петрович трусив його за плече, аж зуби цокотіли.

- Та ви тихше. Рана ж... Не можна.

- А закоцубти можна? Хлопці, давайте! Швидше, братчики, я маю встигнути. Маю...

* * *

Одноногий Льошка смачно ковтав самогонку прямісінько біля кролячої клітки, хвацько обпершись на дерев'яні дошки. Коли допив до денця, занюхав рукавом, покрутив, мовляв, а чи не лишилось краплі якої, зітхнув й хутенько всунув у клітку, до верху набиту травю. Хутенько, бо хтось підозріло дихав у спину.

– Льошко...

– Га? Що?

Тьху ти! Думав, що вже допився. Треба ж. Сусідка через город, баба Мотя, як з-під землі вилізла й стояла теперечки у хустці квітчастій (мо', на побачення зібралась?) й хитро мружила вицвілі очі:

– Що? Кролів годуеш, еге?

– А що не бачиш? Живність голодна, то й годую.

Баба, маленька, кругленька, на печеричку схожа, кивала:

– Еге... еге. Господар золотий, ій-богу. Пощастило Оксанці-сиротині з хазяїном, ой пощастило, – і так вона те «пощастило» вимовляла беззубим ротом, що Олексію аж гидко стало. Чого це він справді наклюкався з самісінького ранку? Вечора дочекався б, може, що поміг. Он... Кролів погодував би.

– Ти кажи, чого прийшла? Мені хазяйство годувати треба, – на тих словах відчинив дверцята клітки, і треба ж було, аби пуста пляшка, мов на сміх, вцілілу ногу й прибила.

– Дідько! І чого, ти, Мотько, приперлась?

Старенька кивала.

– Ну-ну, Льошко, що ж ти з собою, голубчику, дієш?

Чоловік спересердя стрибав на забитій нозі, мов танцюрист, хапав жмути трави й кидав у клітку, аж кролі вуха притискали.

– Ходять тут, ходять. Просторікують. Треба мені! Ось. А що? У зашморг лізти? – озирнувся до сусідки. – Заженете в зашморг голосіннями своїми!

Стара як стояла, так і перехрестилась.

– Господь з тобою, синку. Не кажи такого й не думай навіть. Я до Оксанки у справі. Он молочка надоїла свіженького.

– Наче свого не маємо... – буркнув.

Стара задкувала обережненько, кошика з банкою прихопивши:

– Та я ж тее... Сироті передати хочу... лісовиці, що в Марусьчиній хаті живе.

Олексій ще чорнішим став, що хмара грозова:

– Відьми? Ото моїй Оксані робити нема чого – молочко всякій нечисті возити?

– Та що ти, Льошо... Що ти. Яка з неї відьма? Не при собі дівчина... Й поготів. Так хвору душечку жаліти треба. Саменьке у тому лісі, ще пропаде з голоду.

– Іч, жалісливі які! Їсти захоче, сама в Джерельне заявиться. А там... Самі розбирайтеся.

Бабці того й треба було, крутнулась, всміхнулась і до хати побігла:

– Оксано! Серденько, виходь... справа у мене...

Оксана везла передачу й ковтала гіркі сльози. У кошику бовкала трилітрова банка молока і лежав десяток яєць, дбайливо загорнутих у клаптики газет, а над головою, наче струни вічної скрипки, звучали сосни. І чого це вона, питається, сльози глушить? Наче хто її бачить. Жінка схлипнула й витерла очі тильною стороною долоні. Хай і не бачать, все одно, чого ревти? Що втомилась? Ото знайшла причину. Її таким не здивуєш, хіба навпаки: якщо не болить нічого, то значить у комі. Раптово віз підстрибнув на вибоїні й миттєво повернув до життя. Оксана хутко кинулась до банки, перевіряти, чи ціла. Сухо. І з яйцями все добре, ніде ж не потекло. Хух.

– Шурхит, тпру-у-у, не жени...

Чорний красень стишив ходу, ворухнувши вухами на знак згоди з хазяйкою. Жінка ще притримувала передачу про всяк випадок, але думками поверталась до того, що мучило. От чому, питається, з людьми не все так просто? Хоч кажи, хоч проси, хоч навколішки падай, нерви вимотають, а все одно по-своєму зроблять. Заіхати б світ за очі, он, у ліс, оселитись між сосен і нікогісінько до себе не підпускати й на гарматний постріл. Може, тоді душа на місце вернеться? Бо Оксана замучилась. Ой замучилась. Хоч лягай колодою і не рухайся зовсім. Заціпеніння якесь, прости Господи. А ні, треба їй передати харчі, ще б знала – кому. Ну не дурна? Дурна. Оце відчергувала, ледве на ногах тримається (ніч важка видалась і хворий важкий), удома повний аврал, за що хапатись невідомо, а вона, м'якотіла тютя, піддалась на вмовляння сусідки. Волочиться теперечки лісом, душу витрясає. А все баба Мотя. Ох і стара лисиця! Чисто тобі дипломат... у спідниці... Обличчя пісне, а голосочок – бинтувати рани можна, ніжнесенький:

– Уваж, Оксанко, сиротинку. Там же ліс і жодної живої душі поряд. А як захворіло? Чи голодне? Дівча ж чудакувате. По своїй волі до людей зроду не прийде, а пропасти пропаде. І що тоді? Гріх на душі висітиме. Моя сестриця Маруся прив'язалася до дитяти, прихистила. Сором перед покійницею, як прогавлю біду. Пожалій, відвези гостинця, подивись, що та як. Сиротина ж сиротину не скривдить. Правда?

І розтала Оксана й попливла, бо знає, що воно таке – сирітство. Коли нікому жодного діла до тебе, лиш охкають й головами хитають, а допомогти – зась. Оксана, мабуть, оте сирітство й досі відбуває. Тому і згодилась. Он, іде у глушину, ще й змарнує півдня, а може, й більше, коли вдома... Господарство, город, грядки гудуть, на плиті м'ясо чекає, а треба ж борщу на вечерю наварити, бо чим чоловіка годуватиме? Чоловік... При згадці про Олексія – як струмом струснуло. От де її печаль захована, тому душа не на місці. Оксана ніби вперед іде, а душа бігцем додому вертається. До нього... окаянного. Жінка скривилась, а тут ще ситцеву хустку гілка зачепила й стягнула з голови. Провела рукою по нечесаному волоссі, ранню сивину голублячи. І що ж це вона нещасна така? Підняла змучене лице до неба й не втрималась:

– Господи, ну що йому треба? Чого не вистачає?

Змовчало. Нічого не відповіло. Тільки сосни гули своє «у-у-у-у» протяжно. Дак хіба не завиєш, коли горечко... Яке ж горечко. Хлипнула. Раз, вдруге. А потім як заголосить над своєю доленькою гіркою, і світ перед очима затуманився. Напився. З самого ранку набрався Олексій. Та що там зранку? По кілька разів на день підігривається чоловік, а вона ж за ним, мов тінь (вже забула, як воно – просто жити, не озираючись), а все дарма. Як не старається, очей не спускає, а чоловік раз – і красивий. І хоч умовляй, хоч кричи, вбийся чи біля нього в труну ляж – все одно. Мучиться. Себе зі світу зводить. І її разом. Ех. Ще допоки синок Ігор біля них жив... то хоч якось тримався. Випивав, звичайно, але не постійно ж. Бо син. А тепер, як прорвало. Поїхав Ігор у Київ – і все, скінчилось її ракування. Ніби ж і радіти треба, що вчиться синок, що мрію свою вхопив за хвоста, а душа болить, ой болить, і за сина, і за чоловіка. За чоловіка – криком кричить. Оце воно щастя чорно-біле. Невже у всіх людей таке? Тут радієш, а тут мучишся?

– Кру-кру!!!

Жінка підвела голову, сторожко примружила очі. Високо-високо, над сосновими кронами, кружляла цятка й каркала, немов сповіщала, що гості в лісі. Еге, тобто вона, Оксана, гостя. Шурхіт вуха нашорошив і пирхнув.

– Ш-ш-ш, хороший мій. Тихше. Не подобається тобі? І мені не подобається. Розкричався. І без каркання вдавитись хочеться.

Оксана до коня говорить, а у самої мурахи по спині туди-сюди. Бр-р-р. Недарма. Ой недарма видиво таке на її голову. І куди вона іде? Чого? А головне, до кого? От звідки ця дівчина взялася? Га? Вже скільки років минуло, як прибулилась, а досі ніхто про дівку нічого не знає. Правду людоньки кажуть, що дика. Он крука приручила. Оксана ще й не вірила, відмахувалась, мовляв, вигадаете таке. А тепер бачить, що правда, бо летить птах попереду воза, рівненько летить, мов веде. Господи, а довго ще? Бо страху набереться – ніч не спатиме.

Давно ж вона у баби Марусі була, вже й призабула коли. Років з сім, мабуть. Все не до того, крутиться-вертиться. Хіба до гостин? А тепер спробуй розбери – туди чи не туди. Добре, що хоч Шурхіт упевнено йде. Дівчата ж на ньому їздили, коли – як його там? – Носа... Тьху ти! Перебийноса забирали від химерниці. Ох і розмов було! Олексій дак і

матюкався, як про мера чув. І правильно. Носить їх нечистий до відьом. Краще б працювали.

І тут раптом кінь став, як укопаний. Жінка ледве сторчака не вилетіла з воза.

– Шурхоте, ти чого?

Озирнулась і рота роззявила від здивування: треба ж, як заросло все, не одразу й пізнала. Якби не галявинка поперед хатини, то й не помітила б людського житла. А який будиночок був! Найкраще дерево. Міць. Здавалось, віки стоятиме, а ні, час поборов, ото проковтне ліс хату – не знатимуть, чи й була... Крук, як підтвердив, закричав востаннє й зник у сосновій гушавині, що в стіну пірнув. Та ну його, ще привидиться уночі харцизник крилатий, а Оксані треба скорше додому вертатися.

– Агов! Є хто живий?

Тиша. Нема нікого, чи що? Прочинила двері, увійшла до сіней, а у самої відчуття, що от-от хустина баби Марусі замиготить.

– Агов...

Не відповідають. Може, справді щось із дівкою сталося? Рвучко відчинила двері й вже на порозі відчула, як запахло тістом. Юна господиня стояла спиною і місила тісто у дерев'яній діжі. Оксана аж отетеріла від несподіванки. Бач, хазяйка.

– Доброго здоров'ячка. Що це ти, дитино, затіяла?

Дівча озирнулось, підв'язане хусткою білою, здмухнуло борошно з чола, й невагома хмаринка закружляла довкола засмаглого личка. Красуня. Очиська – що ніч.

– Хліб.

Оксана розгубилась остаточно. Вона паску раз на рік пече, а оце мале хліб замішує:

– Так його ж у магазин щодня завозять. Хочеш, я тобі через день чи два привозитиму? – каже, а подумки сама себе лає. Коли їй той хліб возити? Хіба Олексію доручить. А що? При ділі буде, а заразом траву для кролів коситиме.

Дівчина усміхнулася:

– Спасибі, тіточко, але гостей домашнім хлібом частуватиму.

Жінка розгублено озирнулась кімнатою – пуста пустою. Певно, хворе дитятко. Кого годувати зібралося? І на Оксану не зважає – місить, опускає крихітні кулачки, виймає, гойдає з боку в бік, що дитину сповиває, і нашіптує щось своє. Свічки скрізь. Це ж тутечки й електрики нема, при свічках у лісі ночує... Відолашна.

- А як звуть тебе?

- Так ви ж ім'я мені дали.

- Я? - перепитала.

- Селяни з Джерельного Інгою кличуть.

- Інга... Чудне. Тее... Модне. Чуеш, Інго, давай хоч ліхтар купимо, отой, що від сонячного світла заряджається. Я такі у Чернігові бачила. Баба Маруся в лісі своєю була, а тобі, гляди, уночі страшко.

- Не треба. Вам платити доведеться. А де ті гроші, коли змії зелений життя смочче?

Оксана вклякла - як стояла, банку заледве з рук не впустила.

- Що?

Дівча продовжувало місити тісто, голови не підвело.

- Горілка ні йому, ні вам жити не дає. Ходіть біля нього не ходіть, а не встережете.

- Звідки... знаєш? - а сама мізкує, що, може, хто з села плітку приніс на хвості. Цікавих до чужої біди знайдеться, хоч чергу шикуй.

- Бачу. Болить у нього ось тут, - і ткнула в груди, де лишилась кругленька цятка.

- Що болить?

Зиркнула, усміхнулась так, що мурах крижаних за комір всипала.

- Душа. Але ви себе не виніть. Якби не ви, його на світі давно не було б.

Оксана відчувала, як серце засіпалось. Треба ж. Дівчина, мов рентгеном, висвітила. Он, на стілець киває:

- Посидьте. Вам би ще й поспати... хоч дві години спокійно.

Оксана захвилювалась. Що ж це воно таке? Звідки знає, що безсоння замучило?

- Не виходить у мене заснути...

Мала крутнулась на одній нозі, у піч зазирнула, вихопила щось звідти, у чашку налила й простягнула, а у самої руки - білі-білі. Й чашка в тісті, а в ній - щось тепле. Чай?

- Випийте.

- Нащо?

- Легше стане.

- Звідки знаєш?

Дівча дивилось пильно, так, що хотілось заховатись від її очей подалі. Ще й відчуття дивні. Ніби Оксана в операційній, правда, розтинають не тіло, а десь глибше.

Самітниця відповіла:

- Просто ЗНАЮ. Не бійтеся. Ви - хороша. Хорошим людям боятись нема чого. Відвар заспокоїть. Передрімаете у мене. Дивись, і чоловік протверезіє, переживаючи.

Оксана дивувалась собі, як новорічному диву. Випила ледве не одним ковтком невідомо що, механічно поставила кошик з передачею на стілець, вляглась посеред білого дня на чужому тапчані й давай малюнки роздивлятися на стінах. І головне - мовчки. Може, це гіпноз? Хоча на неї він не діяв. Ніби. Приїздили ж колись до клубу шарлатани, то баби відключались одна за одною. А перед Оксаною махали вони руками, махали, а вона - молоденька, - їй смішно, а сміятись соромно, бо люди аж роти повідкривали з цікавості. То після їй сказали, що сильну енергетику має. От. І куди зараз та енергетика поділась? Хоча... зрештою, яка різниця? Опиратись немає ні сил, ні бажання.

Ще й сосни за вікном розвішують сніг на колючках. Тісто пахне. Годинник цокає. За вікном Шурхит пасеться собі. Спокійно. Ніби світ зник кудись. І нема ні зілля на грядках, ні замоченого одягу, ні м'яса в каструлі. А ну його - той борщ! Схоче - супу зварить, а схоче - нап'ється. Може Оксана хоч раз відпочити. Один-єдиний раз. Ще й повіки важкі стали, ніби хто по гирі поклав, очі заплющуються та й по всьому. А солодко як... добре як... спокійно...

Отямилась, коли вечір ворухився у траві, сутінки плавали лісом, а в небі за кілька годин мали з'явитись перші зірки. Пахло свіжоспеченим хлібом. Жінка розплющила очі й страшенно здивувалась годиннику. Дев'ята. Ранок? Вечір? Що?

- Не хвилюйтесь... До темряви додому повернетесь. А вип'єте ось це, і всю ніч спатимете.

Оксана кліпнула, підхопилась, хустку на голову пов'язала й не відчула болю в руках. Дивина.

- Мені додому треба.

Дівчина усміхалась й простягала кошик. У ньому - порожня банка з окрайцем хліба на дні, ціла буханка, ще й відвар загадковий. У пляшці з-під нашатирю.

- Випийте обов'язково перед сном. Допоможе.

- Оце я дала, дак дала. Треба ж... Спасибі тобі, дитя.

Вибач, коли що не так. Я й не помітила, як вимкнулась.

– Не рвіть, тітко, душу. Вона у вас красива. І бережіться вогню, що за городом..

– Якого вогню?

– Пекельного. Звільнять – не плачте. Буде інший заробіток. Хороший заробіток. А головне – поруч.

У Оксани складалось враження, що вона ще спить і ніяк не прокинеться. Вогонь. Заробіток. Дурниці якісь слухає, а вдома Льоша чекає. Ото він їй випише! Схопила кошик, кивнула на ходу й стрімголов з хати. Шурхіт радісно задрав голову.

– Зачекався, хороший мій.. А хазяйка твоя зовсім тютю. Спати вклалась. Поїхали швиденько..

– Щастя вам, тьотю. До скорої зустрічі.

Жінка озирнулась. На порозі стояла дивачка й махала рукою.

– Еге... Ти... коли що... у село приходить. Спитаєш Гайдуків. Оксану. Ми по Садовій живемо.

– Добре. Але ви до мене швидше потрапите.

– Тее... Буду в місті, спитаю про отой сонячний ліхтар.

Дівча засміялось:

– Мої гості тут і станцію запустять, коли треба буде. Не переживайте.

– Бідна дитина, бідна. Таки хвора... – шепотіла Оксана собі під ніс і молила небо, аби чоловік був тверезий. Бо якщо п'яний, то зовсім біда.

* * *

Руслана вкрилась маминою ковдрою з головою, скрутилась калачиком, аби повністю уміститись під нею, і усміхалась. Натомість доглядальниці, Ніні Василівні, було не до сміху. Жінка спантеличено спостерігала за дивацтвом хворої, однак не чіпала. Що з неї візьмеш? Певно, наркотик подіяв. Хоча й не зовсім наркотик. Одне слово, упорснули сильнодійне знеболювальне, бо зовсім зле було. А чого чекати? Тяжка. Нехай хоч не мучиться.

Руся не підозрювала, що з нею відбувається. Здавалося, що це мама вкрила її, з обох боків руками притисла й зараз прошепоче: «А де це моя дівчинка? А куди це вона сховалася?» Мама любила розповідати казки. Коли Руся була маленькою, вони удвох вмикали чарівний ліхтарик-зірочку, мама ховала за вушко неслухняне пасмо волосся, торкалась щічки – ніжно-ніжно і якось невагомо, ніби вже тоді була приви́дом, і шепотіла: «Принцесо чужих сновидінь, ви готові слухати казку?» Руся так і не спитала, чому «чужих», а коли підросла, відповіді не потребувала – вже знала: чужим може бути не

лишень сновидіння, а й цілком реальне життя. Принаймні у мами воно було «чужим». Іноді Русі навіть здавалося, що мовчазна жінка із ямочками на щоках опинилась поруч з ними випадково, через якусь невдачу і прикру помилку. І якби не вона, Руслана, тобто її поява на світ, усе могло скластись інакше.

– Мовчи! Можеш навіть рота не відкривати. Про сім'ю я дбаю? Я! Тому я буду рішати... Що ти узагалі тямиш, блоха книжкова! Глянь на себе, ану, роздивись. Бачиш, пусте місце... Ото ти і є! Що? Крапельки знов крапаєш? Давай-давай, ковтай свої антидепресанти... Чокнута! І щоб дити ні мізки не сміла промивати казочками своїми! А то ще, не дай Боже, і вона в матусю вдасться, дурдом буде, а не хата.

Батькові не варто було турбуватися: від мами у двоповерховому котеджі на околиці міста майже нічого й не лишилося... якось одразу. Хоч би щось... Натомість Руся й досі, хоч минуло два роки, а якщо бути точною – двадцять три місяці й два дні, боїться підходити до сірої будівлі з табличкою «Міська бібліотека», бо якщо зважитись і потягнути на себе масивну металеву ручку, то можна відчути мамин запах... А якщо заплющити очі, почуються її кроки між стелажми, а потім буде тихо і лагідне «Ваше замовлення виконано». Так дивно, ніби мама нарешті змогла самотійно обрати, де оселити пам'ять... про себе...

На похороні, до речі, ніхто з маминих колег до батька так і не підійшов, з'юрмились осторонь, а Марія Петрівна з відділу комплектування раз по раз відмахувалася від шикання колег, протираєла грубізні скельця окулярів і голосно схлипувала:

– Одмучилось сонечко наше... І не треба мені рота затуляти, не треба. Мені боятись нічого, виженуть, до мами в сусідній район поїду. А він хай послухає... А то начальник великий, так і всьо? Вона ж через нього, паскуду, снодійне жменями ковтала, спокою шукала. От і успокоїв...

– Та цитуйте ви. Покійниця, кажуть, поплутала й двічі ударну дозу випила... Ніби розлад якийсь був... Депресія...

– Еге ж бо... Трохи тю-тю... та й по всьому.

Руся затискає вуха, відганяючи настирливі голоси, хоче розкрити ковдру, відкинути її якнайдалі, щоб не пекло в грудях, не мучило так нестерпно, однак тієї ж миті настовхується на «обережний» погляд поверх окулярів – Ніна Василівна.

– Тобі погано?

– Ні... – і одразу ж під ковдру. Краще б Алекс була. Правда. Вона принаймні переконувала, що все окей. Ясно, що ніяке воно не «окей», але ж не «погано», а ця... Ніну Василівну батько «виписав» зі столиці ще до їх повернення в Україну – керувався рекомендаціями: жінка начебто виходжувала пацієнтів зі схожою «клінічною картиною». От тільки це – наврод, з таким настроєм хом'ячок і той здохнув би... від туги.

– Руслана, якщо тобі стане гірше, дай знати. Домовились?

Ну от, будь ласка, а гірше ніби ж бути не могло. Руся заплющує очі й намагається зосередитися на плямах, цятках і блиманні – це її персональний космос. Нещодавно дівчина десь прочитала, що відкритий космос пахне горілим м'ясом, розпеченим металом і зварювальним димом. Що ж... і тут Русьці «пощастило», бо окрім шмарклів і сліз, нічого не вловлює... Хіба страх...

Кажуть, коли людина втрачає розум, вона не усвідомлює своєї хвороби... Неправда. Руська одразу відчула... щось не так, але їй було настільки погано, ніби нутрощі вивертало назовні, удруге вона відмахнулася від уявної картини, бо та була надто швидкоплинна і нетривка. Ну привиділося їй поготів, трапляється, он, побічна дія ліків – що тут дивного? Утрете... коли це сталося втретє, Руся збагнула – всьо, абзац... і уперше заплющила очі, аби сховатися – за кілька хвилин стався напад.

Ранок вона зустріла в реанімаційному відділенні районної лікарні. Жовті стіни, крапельниця і вікно – портал у реальний світ з «нормальними» людьми. Дівчина оговтувалась повільно і неохоче, ніби прагнула затриматись по той бік свідомості. Власне, так воно і було, адже до тьми прийшла абсолютно інша Руслана Петрівна Перебийніс – схиблена, ть-тю. «Чок-ну-та», – сказала б Светка Попова й закліпала б нарощеними віями – один в один гімнастика для очей. Шкода, що Русьці ота гімнастика не допомагала, як не старайся. У кріслі, де ще мить тому сиділа Ніна Василівна, Руська, приміром, могла вгледіти рудоволосу незнайомку, котра граційно закидала ногу на ногу, абсолютно не турбуючись, що термінатор у спідниці ось-ось мав повернутись із вбиральні. Після опівночі не спалося через плач дитини – «неіснуючої», ніхто її не чує і не бачить, одна Руся мучиться і... ота... друга... Виснажена жінка заколисує «конвертик» із немовлям, розхитуючи широкими стегнами, вигулькне то в одному, то в іншому кутку. Але Руся просила лишити світло увімкненим не через них, ні. Була ще... третя, смаглява циганка з темними, що морок, очима. Її Руся боялась найбільше, бо коли чорнява красуня дивилась упритул, здавалося, це і є... смерть.

На цій думці уявний весільний флер (Русю ж мають вбрати як наречену) підняли і гидотним голосом поцікавились:

– Ти тут не задихнешся?

Руслана не стрималась і пирснула сміхом – не Ніна Василівна, а екстрасенс. Влін, і нащо взагалі Руся додому повернулася? Думала, що тут краще буде. Рідні стіни. А кому вона тут потрібна, окрім стін?

* * *

Під воротами котеджу вовтузилась Надія Петрівна. Стара переступала з однієї хворої ноги на другу й ніяк не могла наважитись, хоча за своє довге життя от чого-чого, а сміливості не позичала.

– Понабудовують, окаянні. Бач, і людського ока не бояться. А воно потім діткам розплачуватися. Ну і ну.

Охоронець Василь вийшов покурити на двір, чує «бу-бу-бу», вуха протер, прислухався, та ні, бубонить хтось. Визирнув – бабця стоїть, мружиться.

– Тобі чого?

– Мені до Русланки.

– Кого?

– Тьху ти... Русланку побачити хочу. Дочку хазяїна.

– А... Чого?

Стара стримувала себе як могла, правдоньку на язиці припинаючи, бо цей сич, чого доброго, може і не пустити.

– Хворіє дитина. Провідати хочу, синку. Яблучок передати.

Кліпнув рудими віями і як зарегоче:

– Яблучок... Ти, бабо, з них сушки зроби. І пий узвар. А малій фруктів навезли – індейці б від заздрості луснули.

– Та я побачити її хочу.

– Ще чого. Це тобі не мавзолей. Хазяїн без того дикий. А ще як баби всякі почнуть туди-сюди сновигати, взагалі кирдик буде. По-хорошому кажу, чеши звідси, доки ціла.

Стара глянула на яблука в лозовому кошику, перевела очі на височезні ворота з гострjаками, зітхнула, головою хитнувши:

– Так і пропаде дитятко, прости мене Господи. Слухай, ти хоч передай їй, що баба Надя приходила. Га? Не забудеш? Так і скажеш, баба Надя.

Чолов'яга шкірив вставні зуби:

– Еге.

Гостя сплюнула собі під ноги, розвернулась і пошкutilьгала у самісінький кінець вулиці. Ще й лаяла себе всю дорогу, що ціпок не взяла. Іч, молодицею схотіла бути. Стара вже, як світ, а дурна. Знала ж, що цим скінчиться, а все одно поперлась і яблук прихопила з саду домашнього. Тягне їх тепер, руки обриваються. А що той гусак казав? Сушки насушити й узвари пити?

– Та щоб вам одну сушку і їсти, гаспиди проклятуші! – і як жбурне кошика.

Яблука покотились по рівнесенькому, новісінькому асфальті, що намісто розірване. Схлипнула стара, кошика підняла й ледве-ледве почвдала туди, де остання «людська» хата залишилась. Мабуть, і тієї б уже давно не було, якби не в самому кінці, глушина-глушиною, далі – самі зарості. До того ж нема куди бабі Наді звідси їхати, а головне – нема для кого земельку продавати. Еге. Землицю, де увесь вік віджила, як усі люди, а тепер, на

схили літ, багачкою зробилась несусвітньою. Хай би воно їм запалося. Іч, повибудовували. Як його? Котеджі. Засранці! Нема серед них людей. Покійна Лілечка хіба... з донечкою Русланкою. Ті завжди віталися. Не гидували старю. Зупиняться, погмонять, у гості на чай запросять. Вона й ходила, стара тетеря, бо сама ж як палець... А що – хіба не можна сходити? Можна. От і ходила, доки було до кого... Бо як не стало Лілечки... сонечка ясного... все й обірвалось. Дівчинка сиротиною лишилась. Саме-самісіньке. Ох, і тужила за мамою Руся. То лише їм не видно було, а баба Надя бачила. Все бачила. Бо й через паркан двометровий біду розгледеш, коли біда. Спинилась стара. Озирнулась востаннє. Двоповерховий будинок підсвічувався й здавався ще вищим, аніж був насправді. Іч, до неба тягнеться. Перехрестилась. Зітхнула.

– Убережи Господи... бідолашне дитятко твоє.

* * *

– Ти що, здурів? Забрав Русю з лікарні, бо якась відьма нісенітниць наплела? Їй допомога потрібна. Чуєш? Кваліфікована. А не заговори відьмацькі.

Трое чоловіків сиділи на кухні у мера й похмуро цмулили віскі, яке цього вечора було що водиця. Скільки в себе не вливай, однаково не втєчеш від біди, з усіх кутків дивиться.

– Вашу дивізію! А то я не знаю? Може ти, Ваньок, підкажеш, що робити? Га? Знаєш, то кажи. Що?!

«Ваньок», або ж Радченко Іван Васильович, торгівельний бог Городового, тільки глибше у шкіряний диван пірнув. Оце засада. І хто його за язика тягнув. Ну? Хіба ж не видно, що у Петровича і без його п'яти копійок дах зносить? Он Гришко мовчить і правильно робить. Сказано – прокурор. Навчився паузу тримати, а коли вже рота відкриє, дак точно у справі. О, зараз заспокоїть шефа. Точно.

– Ну шо ти, Колю, мелеш? Хай мала візьме й почує. Еге? – у прокурора навіть брова угору полізла для більшої переконливості. – Лучче скажи, звідкіля дівка знала про біду. З газет?

Петрович сидів, а як почув, з дивана підскаочив, руки трусяться, червоний, плямами вкрився:

– Які газети, Гришо! Які в біса газети!!! Вона ТАКЕ говорила, що у мене ноги відбирає. І про вас... сказала. Еге. Мовляв, інші вже заплатили і свої могили мають.

– Да цить ти! Розходився. Світ, батечку, тісний. Ой тісний. Ти й подумати не устигнеш, а за тебе вже розпишуться. Спостережлива дєвочка, видно. Ушла. Закономірність одстежила й на понт узяла.

– Ну-ну... – Петрович нервово трусив цигаркою. – Сказала, що Русьці в клініці не допоможуть, не допомогли. Бабла прорву спустив, а користі –

нуль. Ще й про штучну вентиляцію легень лопотіти почали. Це щоб я свою Руську до апарату підключив, еге? І ждав. Чого ждав?

Кільця диму нечутно поповзли кухнею. Чути було, як думки у поважних головах одна об одну трутись, а все дарма. Не сходяться кінці – й усе. Першим здався Ваньок. Власник кількох торгівельних центрів (сарафанне ж радіо повідомляло, що у Радка були і клуби, і гральні автомати, ще й базар) скрушно зітхнув, почухав кучеряву голову й видав:

– Чуеш, якщо справа в грошах, дак я дам. Не все спустив на лікування.

Петрович мовчки зиркнув з-під насуплених брів. Добре, підкине Радко грошенят, воно й зрозуміло: хто ще його ловелаську дупу в цьому місті прикриватиме, як не свої? А далі що?

– Чуеш, Ваньок... А ти на своїх скільки вбухав? Рахував? Клініки закордонні. Методи прогресивні. Допомогло воно? Га? Обидві лежать – не піднімеш.

Дарма він це бовкнув, Радка пересмикнуло й зразу ж до дверей хитнуло – тільки грюкнуло за ним. До кімнати увірвався легкий нічний протяг і миттєво вгруз у тютюновій завісі.

Петрович відчував, що перебрав – і не лише з Радченком. Андрійовича, приміром, ледь зі світу не зжив після приїзду німців. Угоду про співпрацю, бачте, зірвав. Ну-ну. Сам же винуватий. Кругом. А тут ще й нічка, твою дивізію. Руська ледь не задихнулася. Хіба тут нормальним будеш?

– Дарма ти так... Він допомогти хотів.

Наче лезо встромили – й крутять ним, вертять, душу намотують.

– Хіба я дитяті своєму допомогти відмовляюсь? Скажи – як? Ану? Я послухаю. Медицина ваша, Гришо, дірка від бублика! Дуля. Коли за бугром не допомогли, то у нас стовідсотково загублять. Ет! Треба везти Руську в Джерельне.

– Куди? – Федорченко шоковано витріщився.

– До відьми.

– Ти серйозно? Оце у ліс попреш дитину? А коли задихатись почне чи кровотеча, не дай Боже? Шептати будеш? Чи настоянку з мухоморів накрапаєш? Ні. Ти, звичайно, батько. Нема питань. Але, браток, подумай. Мутиво якесь.

На цих словах відчинились двері й до кімнати просунувся Васильович зі свіжим горем на плечах, бо Петрович зопалу розтривожив. Спершу дружина номер один (Васильович її жартома називав «моя стара») обрадувала діагнозом – онкологія. Ваньок навіть свою «нову» закинув, лікував Лідку як міг. Ні грошей, ні зв'язків не пошкодував, усіх догори дригом поставив, мотався по закордонах, діагноз вивчив – районним лікарям і не снилось, а нічого не допомогло. Зачахла Лідок. Царство Небесне. Тиха була

жіночка, як Божий день. І померла тихо. З наркозу після видалення нирки так і не вийшла. Певно, серце. Радченко себе винив довго, запив по-чорному. Мовляв, загуляв і дружину не вберіг. А вона ж – як-не-як – матір єдиного сина. Потім взагалі – кіно. «Нова» Лідочка (друзьки гиготіли, що він їх за ім'ям вибирав) заявила, так, значить, і так, якісь дивні симптомчики. Ваньок і дня не чекав, зразу ж по клініках, а там – як обухом по голові. Діагноз – один в один, і навіть пухлина на тій самій лівій нирці, й прогресує, як скажена. Радко, бідолаха, з катушок злетів: витратив стільки, що страшно уявити. Правда, «нова» Лідочка з наркозу вийшла, ніби й нічого, а на третій день уві сні серце спинилось. І от. Їхній гультай – двічі вдівець. Відволікти б якось, а тут у Петровича з Руською схожа історія.

Прокурор Федорченко зітхнув:

– Ваньок, може, хоч ти йому клепки на місце вставиш? Га? Уяви, Петрович Руську до відьми везти зібрався. В ліс.

Але Радко мовчав. Хлюпнув собі віскі у порожній келих, випив, а потім як гепне кулаком об стіл – аж брязкальця на люстрі задзвеніли.

– І хай везе!

– Ти що? Хлопці, ви подуріли? До кого везти? Один каже – дівка, а Сьомич бабу стару бачив. Ну, до якої повезете?

– Сьомичу і привидітись могло. Дрімонував собі на пеньочку. Місцеві про бабу говорили? Говорили. От баба і наснилась.

– Еге, і уві сні чисту правду розказала? Ще скажи, що то покійниця була.

– Гришо, ти прокурор, то й думай, а мені байдуже. І якщо Петрович каже, що дівка, Значить, дівка. Каже, що знаюча, так воно і є. Він мужик тямущий. Собі гірше не зробить і дитяті теж. Хай везе. Чуєш, Петровичу? Якби у мене такий шанс був, то і я б повіз. Та хоч до чорта лисого, аби допомогло. Це твої, Гришо, загинули під колесами – і всьо. Зразу. А мої...

Видно, і до прокурора черга дійшла – згадувати. Гіркота до горла підступила – ні вдихнути, ні видихнути, зіскочив й з усіх ніг у вбиральню, ледве дверей не виніс – нутрощі вивертав над унітазом, що підліток на дискотеці, після голову під холодну воду, та марно... Пам'ять з впертістю маніяка вихоплює картинку з минулого й підсовує, ніби він оце щойно бачить. Зім'ята вщент машина. Найбільше постраждав правий бік. Місце, де мав бути пасажир, у прямому розумінні відсутнє. Його нема. Зате з-під сплющеної купи металу на сірий асфальт капотить кров й тоненькою цівочкою наближається до його черевиків.

– Максимовичу, відійдіть!

Чиїсь руки торкаються плеча, але Максимович – стовп, стоїть і жде, аби червона рідина потекла у зворотному напрямку. Та вона не потекла. Не мають прокурори впливу на закони фізики. Свою матір ховав у закритій труні – відкривати не можна було. На кладовищі накрапала мрячка, а йому з якогось дива увижалось, що то мама звідти сварить неслухняного хлопчика.

У день аварії він мав відвезти її на могилу до батька. Обіцяв. Але справи висмикнули. З прокурорами трапляється, згоден. Але якого біса він не передзвонив? Хвилинна справа ж. Все так просто. Натиснув кнопку: «Привіт, не жди». А подумки додати «обіймаю».

Максимович відсахнувся від дзеркала, підставив руки під холодний струмінь і застиг, доки пальці почало щипати.

– Маячня...

Такого не буває. Він готовий чим завгодно залястися. Снаряди ж в одне місце не влучають і блискавка не б'є. Тоді що то було? Він пам'ятає сонячний день, центр міста, натовп людей, а у щілині між чужими черевиками – жіночі пальці й метелики на нігтях. Кремню повідомили одразу, від прокуратури кілька кроків, добіг за лічені хвилини. Вона була ще тепла. Люська. Його мала дурненька Люська перебігала пішохідний перехід на червоне світло. Куди вона спішила? Купити модняві джинси? Помаду? Сумочку? Що? Вибігла прямісінько під колеса, таксист не встиг загальмувати, раз – і всьо. Чоловіка сіпонуло, він швидко закрутив воду й підніс руки до щік. Холодні. У сестри були теплі. Треба ж, метелики на нігтях – уцілілі, а її не врятували.

Коли Кремінь повернувся, Петрович цмулив віскі, а Васильович смоктав п'яту сигарету поспіль. Прокурор сів між ними, відкоркував нову пляшку й, перехиливши, випив ледь не половину.

– Гришко, стоп! Ти чого? Годі!

Ледве з рук видрали, а бідолаха долоні обтер (на чоловічій сорочці миттю розцвіли дві плями, наче дикий звір лапи поклав), подивився тоскно й видав:

– Ех, Ванька, Ванька, ти хоч знав, що помирають. Попрощатися зміг.

Трійця вмовкла. Пусті пляшки. Похилені голови. Тиша стрибає крізь кільця диму, гойдається під стелею, але нікому з небожителів до неї жодного діла. Так і сиділи. Мовчки. Аж до ранку. Виявляється, є їх трохи. Гріхів. Нажили. Але хто без гріха? Отож, ніхто. Хіба що діти.

* * *

Руслана ворушила віями, мружачись під прямим сонячним промінням. Подорож у нікуди. Дівчина визначилась із назвою цієї авантюри майже одразу, як почула, що батько хоче відвести її до «знаючої» людини. «Тільки ти не лякайся, дочко, там трохи дико». Руся зрозуміла все. Не дурна. Батько стояв перед нею розгублений і погляд бігав туди-сюди кімнатою, як миша, котру ось-ось піймає кіт. Кіт – то її хвороба. Батько боїться хвороби, а значить, і саму Русю боїться. Бач, як виходить. Мабуть, правильно – здихатись того, чого боїшся, відвезти подалі – і все. Але зараз Русі все одно, більше того, вона навіть радіє цій подорожі. Правда. Немов маленька, кладе долоню на обличчя, морщиться, відчуваючи, як тепле сонячне проміння лоскоче шкіру. Як же вона скучила за справжнім сонцем!

– Микола Петровичу, треба зачинити вікно – протяг.

Руслана здригнулась. Знов за неї вирішили. Алекс хоча б для годиться цікавилась, а ця... Он, уже озирається, перевіряє, чи Руську протяг, бува, не висмоктав. А що? Раз – і нема. Вже у небі.

– Петровичу, я переживаю. Ну, ці її вибрики. Зупинимось, то хай милується – скільки влізе, а в дорозі треба зачинить вікно.

Батько зітхає, але погоджується:

– Руслано, потерпи. Скоро приїдемо, а там і ліс, і повітря. Сама побачиш.

Змовчала. Як завжди. Очима – в поле, думками – в нікуди. І нема їй діла: куди везуть, чого везуть. Сонця тільки хочеться, щоб багато-багато сонця.

По лісу воно качалося, мов клубок, чіплялося за колючки соснових верхівок, обривало клопоть світла і знову коти лось вперед. Інга стояла по коліна в траві й зосереджено вибирала дрібні квітки. Коли бачила потрібну, зривала, підносила до губ, шепотіла щось своє і лише потім вплітала у віночок. Скоро. Скоро будуть.

– Кру! Кру! Кру!

Підвела голову:

– Тут уже? Добре.

З боку ґрунтової дороги справді чувся віддалений гул двигуна. Автомобіль їхав тихенько, ледве на пузі не повз. Петрович аж потім вкрився від зосередженості: от як тут проїхати, щоб Руслану не розтрясло? Нескінченна якась дорога, ще й «очкаста» під руку сопе. Щойно в ліс заїхали, так і давай крутитися в усі боки, очима блимає. Боїться, чи що? Оце візьме і заявить, що не підписувалась під таким. Може. Запросто. Він цих лікарів «сучасних» наскрізь бачить: тут клятву Гіппократа дали, а тут розвернулись і забули, в яке місце її засунули. Тільки ж він наче платить, не дарма ж. Видно, таки пожежа страху наробила, вона-вона, тут і думати довго не треба, у Петровича теж око смикається. Треба ж було в Джерельне заїхати і зразу на біду напоротись. Прогорілий дах якраз у них на очах валитися почав. Баби верещать, мужики матюкаються. І хазяїна не знайдуть ніде. От що воно таке, ну? Наче знак який, наче не перед добром. На цій думці авто та як підскочить, як трусоне:

– Твою дивізію! – заглушив мотор і сплюнув. – Видно, приїхали.

Озирнувся до Русі – німеє дочка, кардіограму соснових верхівок роздивляючись, перелякалась, гляди... Та що він себе заспокоює? Звісно, перелякалась, таке побачити. Ет! Наробив ділов, але уже назад не вернеш. Прочинив дверцята і як у паралельний портал втрапив: сосни шумлять, пташки день Божий благословляють, сонце крізь крони пробивається і голос жіночий:

- А далі й не треба.

- Що це було? - у Василівни очі круглішають, крізь скельця окулярів - то й зовсім біда, один в один сова лупата.

- Кру-кру-кру!

Прислухався - крук. Значить, тутечки відьма, недалечко десь. І голос її. Та онде ж, виходить з-за куща горобини, мале, худюче, джинси якісь подерті, волосся куйовдиться, ще й вінок у руках. Ну звезда купальської ночі, їй-богу. І Василівна тут як тут з діагнозом:

- ...Петровичу, а воно хоч нормальне?

- Не дурніша за вас. Мо?, ще айк'ю перевірите?

Перевіряти не довелось. Дівчина минула передні сидіння, наче то порожнє місце було, хоч би кліпнула для годиться, до задніх дверцят притулилась, голову нахилила убік, коси чорними зміями лице оповили, і пальцями по склу веде, аж рипить. У Петровича піт цівочкою за комір - не вся дівка, ой не вся. Ондечки і дочку злякала - Руська бліда зробилася, аж біла. Йому б вийти, допомогти, але дикунка з-під чорних брів тільки зирк - і як цвяхом до крісла прибила, ремінь безпеки намертво заклинило.

- А вона й сама піде... Правда? - до Русі.

Аякже, мо?, побіжить наввипередки.

- Боїшся... А ти не бійся... - і двері відчинила, вінок на голову кладе.

Руська кліпає розгублено й слів дібрати не може. Ні, ну капець якийсь. Значить, боїться Руська. Боїться... А була не була... Вдихнула, відчула, як млосно пахне травами, ноги тремтять, долоні липкими зробилися, але нічого, хай. Може, варто порахувати до трьох? Щоб було легше. Добре. Це ніби на старті. Раз, два, три - ну? Руся підводиться... і стоїть... Та точно - стоїть! Ліс обертається швидко-швидко, наче жива карусель, верхівки сосен по колу біжать, недовго, правда:

- Доць, ти що... Ти так батька не лякай... Давай доп оможу.

У хаті пахло хлібом... свіжоспеченим, а сама кімната швидше нагадувала музей - як його? - старовинного побуту. Точно! Зі свічками на вікнах, іконами та вишитими рушниками. Русі ніяк не вдавалось оговтатися, тому здавалося, що вся кров, яка тільки є, у голові стугонить. З батьком, певно, коїлось те саме, бо, коли він завбачливо опускав дочку на стілець, жилка на скроні пульсувала - живе на живому.

- Ну от, хазяйко. Привіз тобі дочечку. Берешся допомогти? - розгублений і знічений, він говорив, швидше, для годиться або власного самозаспокоєння. - Так що скажеш?

Мовчала, обпершись об припічок спиною, дивилася кудись повз, на ікони. Натомість Василівна затято бубоніла у праве вухо, отуди, де жилка смикається:

- Петровичу, ви упевнені? Це ж не хутір. Який це хутір? Нетрі...

- Цить... те. Самі бачили, що на ноги стала... А з вами - колода колодою.

Василівна ступає крок назад і вже не бубонить, ні, кожнісіньке слово карбує:

- От і ладненько. Тільки майте на увазі: я знімаю із себе будь-яку відповідальність... будь-яку.

Дарма вона це сказала, ой дарма. Руся інстинктивно зіщулюється, коли батько, вкриваючись червоними плямами, обплъовує столичні окуляри слиною:

- Мені твоя відповідальність - до одного місця! - жилка на скроні смикається часто-часто. Руся знає, що це значить, Василівна - ні.

- Здуріли з горя - ваше діло. Дочка тут до чого?

В хаті робиться тісно. Руся прагне злитися зі стільцем в єдине ціле, коли батько хапає Василівну попід лікоть і незграбно, якимось по-мужицьки, волочить до дверей:

- Ану ходімте надвір. Там побалакаємо.

Жінка в грубесних окулярах не опирається і слухняно дріботить за ним. Її червоні кросівки одного з найвідоміших брендів світу здаються тут геть недоречними, як і батьків піджак з відірваним гудзиком. Руся пригнічено опускає голову і намагається зосередитись на чомусь сторонньому, чує, як цокає годинник, «зойкають» входні двері, скриплять мостини, протяг сіпає край вишитого рушника, зрештою не витримує і припадає чолом до вікна. Воно стареньке і немічне, здається, за сотню літ майже увійшло в землю, поміж сосен бачить людські постаті.

- Кру! Кру! Кру!

Руся розгублено крутить головою, вигинаючись на стільці, однак птаха угледіти не вдається, і здається, що то небо кричить. Чи люди? Аж луна лісом котиться.

- Схаменіться, поки не пізно. Кого ви знайшли? Кого? Наркоманка малолітня. Вона за свої дії не відповідає, бо тю-тю. А ви їй тяжкохвору довіряєте?

- Сама ти тяжкохвора! Руся тут залишиться!

- Помирати? Перший напад - і все.

- Всьо, кажеш? А у ваших лікарнях не так? От не так?

Батько мне сигарети - одну за одною: дістає з пачки, затискає між пальців, ступає крок до Василівни, бо слова ще крутяться на язичі, але натомість стискаються пальці - в кулак. Василівну відкинуло вбік, тремтячими пальцями вона тулить мобільний до вуха і говорить, говорить,

говорить, без зупинок та пауз, час від часу зиркаючи крізь окуляри на батька, химерницю й принишклу хату. У хаті справді тихо-тихо, наче перед грозою. Руся видихає і теж дістає мобільний, але не для дзвінка – знаходить гру «змійка», натискає «почати» і випускає на екран крихітного черв'ячка... Десь далеко куде зозуля... Знічев'я вона рахує оті «ку-ку, ку-ку, ку-ку», чує, як скриплять вхідні двері, однак голови не підводить – соромно.

– Пішки я не піду.

– Значить, ждять...

Кінчики вух спалахують, Руся опускає голову ще нижче. Змійка заковтує останнього павука, приречено смикається вправо-вліво і нашттовхується на власний хвіст. Що ж, мабуть, невідворотність – це коли поїдаєш самого себе.

– Я не збираюсь сидіти тут до ночі...

– І не сиди... Хто тебе тримає? Можеш лягти, бо я, поки дівка не вижене, з місця не зрушу. Чекатиму хоч до нового Пришестя...

Чекати не довелось. Згодом Руся десятки разів прокручувала в пам'яті кадри свого падіння, намагалась зрозуміти, вихопити перші секунди, хвилини і не могла. Ось тут була змійка, котра хапає свій хвіст, і майже одразу – дощана підлога муляє щоку.

– Дочко! Господи... Руся!

– Руслано, подивись на мене. Розплющ очі. Чуеш? Дивись на мене!

– Твою ж дивізію! Та куди ти штирхаєш, коза драна! У вену треба! Кончиш дитя – уб'ю!

Що ще кричав – не тямив, бачив, як дочку, єдину дитину, вивертають судоми, як вона безпорадно корчиться на зачовганій підлозі, вихаркуючи кров'яні згустки, і заходився криком, а якщо і хотів убити, то, либонь, себе.

– Це ти винувата! Відьомське кодрло... заманила старого козла? Обкрутила? Уб'ю! – підскачів, згріб шмаркачку малолітню, за горло вхопив – думав – всьо, кончить прямо тутечки, біля печі, а воно хоч би кліпнуло, сіпнулось, очиськами свердлить і руки на грудях склало... хрестом... Він уже бачив схожий жест... колись... Хтось так само схрещував руки на грудях... голих. Точно! Ще й родима пляма квіткою між ними – як намальована. І наче блискавка в тім'ячко:

– Не може бути... То давно було...

– А гріхи строку давності не мають, – усміхнулась, а як вистрелила. – Їх спокутувати треба. Розплатитись.

Петровичу і подих перехопило, як стояв, так і гепнувся навколішки:

- Пожалій! Чуеш? Вона ж не винувата. Дитя. Сімнадцять рочків... всього...

- А ім скільки було? Ну? Скільки?

Головою об підлогу - лусь:

- Спаси... Всьо віддам! Чуеш? Всьо! Хоч - душу бери. Хочеш? Забирай!

Відсахнулася, дивилася на розчавленого чоловіка біля своїх ніг, а з очей сльози - цівочкою.

- Не треба мені... чорноти твоєї. Свою маю...

У закривавленій тиші було чути, як страшно хриплять легені сімнадцятирічної дівчинки. Невинна душа рвалася із пастки тіла, однак не встигла. Химерниця таки підійшла, схилилася, поклала долоні на груди й забубоніла «свое». Невже молитву читає? Молитву. Василівна від баченого й чутого - полотно полотном, дівча до себе притисла і труситься, а циганці - а мо?, й не циганці - однаковісінько.

- Ш-ш-ш-ш. Ось так... Все, хороша моя. Все, - і з-під брів тільки зирк. - Ви її на ліжко перенесіть... Там лучче буде...

Василівна рота відкрила, щоб уставити свої п'ять копійок, тільки не встигла. «Хазяйка» підвелась і, похитуючись, рушила до виходу, а вже на порозі спинилась.

- Матері ноги берегти треба, а сину ж перекажіть, що друг - насправді ворог. Хай стережеться.

Василівна і зрозуміти не встигла, як ротом повітря хапати почала. Бо звідки? Як оце мале із лісу... дізналося про мамин перелом і Славкову підставу з вкраденим телефоном?

- А...

- Не бійся. До тюрми не дійде.

* * *

Під сільським магазинчиком «Кошик» стояли чоловіки, смалили найдешевшу «Приму» й говорили про глобальне.

- Так шо там у япошок чути?

- Шо? Кажуть, щоб ти, Петьок, у штани не клав.

- Не поняв.

- Ситуація контролюється. Це, Петьку, японці. Не у нас. Технології. Вже щось з тими реакторами видумали. Як то? Мінімалізують шкоду для довкілля. От. Хоча добряче ім дісталось від цунамі. Бачив вчора по теліку, розгрібали завали. А куди дак і сунутися поки не можна. Ото стихія.

- Еге. Я он на пожежі був, досі не відійду. А коли таке... біда.

- Чув, Васильовичу, а ховати коли будуть?

- Як віддадуть останки, так і зариемо Клепу.

- Ша! Про покійників не можна погано.

- Угу. Стерво воно й на тому світі стерво. Треба ж було хату спалить? Самогубець хрінів.

- А точно газ?

- Еге. Експерти півдня ходили. Кажуть, від плити пішло. Клепа, видно, відкрив на всю іванівську, газу напустив, а потім - гаспиди його знають? Мо?, закурив. Чи само бабахнуло? Кажуть, зразу помер.

- Отож.

- Хату жалко. Покійний тесть зводив. Руки золоті. А Зінка непутяща, бач, підсунула зятя і сама на той світ пішла. Тепер що? Нема хати.

- Еге. Оксані ще й ховай вітчима. З'ів дім, а вони Ігоря у Києві вчать. Може, продали б під дачу. Таки жива копійка.

- І то діло. А вернувся, жениться - жить де е.

- Неа. Такий не вернеться. Тямущий хлопець.

Закивали, коли з магазину вийшла Светка Боброва, продавчиня, з губою недомальованою. Мужики в регіт, а баба в сльози:

- Оксану Гайчучку звільнили.

- Та ти шо!

- Светко, а ти серіалів не передивилась, бува?

Жінка шморгнула, витерла очі, зиркнула грізно з-під мальованих брів і вже рівним голосом видала:

- Яму йдіть копайте! А то тільки варнякати розумні. Оксана дзвонила. Питалася, чи е хто тутечка. А як не бути? Дивізія ціла копачів. Годі базар розводити, сходіть до Гайчука, бо домовитися треба. Тіло увечері привезуть, наавтра похорон.

- Добре.

- Треба, то й треба. Еге, хлопці.

- Чуй... Свет, а про звільнення - правда?

Жінка знову шморгнула, махнула й зникла в магазині.

- Нда...
- Дела. Нічого святого у людей нема. Таку медсестру копняком під зад.
- Еге. Треба ж. Вибрали момент, паскуди.
- Ігорка жалко. За що тепер хлопцю вчиться?

Оксана була схожа на ікону. Самі очі на лиці. Нінка й Галя диву давались. Три дні, а сусідка мов тріска, крути-верти, однакова всюди. А яка ж молодичка! Дівкою, хоч і сирота, а хлопці шиї звертали від краси. Що ж це воно життя робить з людьми. Сердешна. Оце правду людоньки кажуть, що біда сама не ходить.

- Дівчата, треба ще домішати. Ось молоко, а там - яйця.
- Зараз домішаю. Оцієі каструлі для налисників вистачить?
- Вистачить. Було б за кого переживати. Паразит.

Ніна нишком тицьнула подругу в бік:

- Цить. Що ти, Галько, мелеш? Побійся Бога. Pokійник у хаті, а ти...
- Еге. Собаці - собача смерть!
- Годі. Ну правда.

Але Гальку було не спинити. Жінка махала руками, аж борошно хмарою над головою висіло, й верещала у повен голос:

- Свята ти, Оксано, душа! Та я б... Після того, що він з тобою робив, зарила б кістки в рівчаку! От!!! Ще й хату спалив, паскуда! Гарна ж хата...

Оксана сповзла на стілець. Втомлено подивилась, як на столі парувала гора капустяного листя. Голубці крутити треба, а руки не здіймаються. Сидить, бідна, сльози у фарш капотять. Нінка побачила, на Гальку рушником махнула, а сама схопила тазик, відсунула подалі, обійняла, по хустці чорній гладить і реве:

- І що ж воно буде? Що ж воно буде?

Галька кинула млинці на плиті, сплеснула у долоні й собі голосити:

- Гаспиди прокляті! Щоб ім пусто було. Оце щоб шльондра отак дочку всовувала? Ні, я такого, скільки живу, не бачила. Щоб по головах отак. Закінчило воно, бач, навчання. Тьху! Малолітка срана. Думає, що реанімація - дискотека в клубі? Еге? Та що ж воно, сопля зелена, бачило? Ти скільки, Оксано, проробила? Сім років? І грамоти давали, і до найтяжчих пацієнтів ставили, а шльондра задом вильнула перед ким треба, і всьо - кишнули золотого спеціаліста. Хай тепер сопля оперованих рятує.

Гаспида окаянні. А людині як жити, спитали? Скільки тієї пенсії у Льюхи? І робота... Де вона зараз та робота? Ігоря вчити треба... Ой біда, біда...

Біда й справді влізла й слізьми затопила, бо плакали усі три, голів не підводячи. Олексій саме до веранди зазирнув й остовпів: баби ревуть, млинці горять, а кіт у фарш морду встромив.

- Ану відставити! По місцях кроком руш... Чого голосити? Чого? Мо?, піднімете голосом своїм? Чи хату зведете назад? Сталося, то й сталося. Чого голосити?

Жінки підвели зарюмсані лиця, глянули на плиту й kota в тазику, схопились, і кожна до своєї роботи прикипіла. Олексій ще постояв для годиться, сигарету викурив, kota за шкірки жбурнув, зиркнув через город, туди, де ще два дні тому хата стояла, сплюнув і пострибав до хати - покійника пом'янути. І хіба дорікне хто? Заведено. Хоча, якщо чесно, хотілось напитися так, щоб зовсім відключитися. Не думати, не рахувати... Бо що рахувати? Копійчану пенсію? Еге. З городу та корови хіба багато торгуєш? Ні. На прожитіє хіба. А син... Чоловік помітно спохмурнів. Аж пити перекортіло. Їхньому Ігорю вчитися треба. От. Щоб там не було, а вчитись.

* * *

Петрович дивився, як спить дочка. Тихесенько. Наче янголи по хаті літають. А у батька в голові - каламуть. Ой, каламуть. Місця собі знайти не може від думок, штурхають - одна від одної краща. А тут ще й мобільний у руці - смик. Роздратовано скривився. Твою дивізію! З області... Тільки цього й не вистачало. Знову дзвонять! Прокляття. Треба відповісти, а від дочки боїться відійти, бо Інги нема. Зиркнув у вікно, а там очкаста від дерева до дерева сновигає, як заведена. Не заспокоїться ніяк. Що ж їй Інга такого сказати могла, що з учорашнього вечора місця собі не знайде? Підніс вухо до дочки. Рівно дихає. Спокійно. Він уже й не пам'ятає, щоб вона такою спокійною виглядала. Може, вискочити? Ненадовго?

- Я зараз, донько. На минуточку. Ти спи...

Прохогом з хати і за телефон. Василівна стояла обабіч і чула, як великий начальник щось пояснював, перепрошував, обіцяв бути особисто й все владнати. Еге, ждіть. Цигарки одну за одною смочке. Скоро дим з вух повалить. У Петровича й справді під самісіньке горло підперло і стоїть, хоч вішатися бери, тільки от розгрібати все одно доведеться. Бо хто ще розгребе? Він... Та і як не поїхати? З'їдять і не вдаляться, забудуть, як і звали.

- Василівно, а куди Інга пішла, бачила? Хоч у який бік? - У ліс.

- Твою ж дивізію... Перевірка з області іде... Чуй... не підстрахуєш?

Жінка істерично розсміялась. У дурку, видно час, лишень - біда, крім неї, сови очкастої, тутечки нікогісінько:

- Давай ставку втричі підніму. Хочеш?

- Додому хочу! Додому мені треба... терміново. А я навіть подзвонити не можу, бо зв'язку немає.

Сплюнув. Здається, не пройшов номер з фахівцем... висококваліфікованим.

- На дерево лізь... Гляди, зловить і привітається...

Жінка ображено замовкла, покрутила телефон і демонстративно пішла до машини, мовляв, нічого не знаю - везіть. Паскудство! Що ж робити? Уже всіх обдзвонив. Усіх! І в лікарні дзвонив, і своїм людям, але хіба її так просто знайти - доглядальницю? Ще й з потрібним досвідом, ще й так, щоб зразу ж і в ліс. От хто? Хто згодиться поїхати до чорта лисого, щоб доглядати хвору, від якої закордонна клініка відмовилась? Ну? І з «такою» хазяйкою в комплекті. Куди її на світанку понесло? З самого рання, ще сонце не зійшло, а вже кудись із собакою своїм крилатим двинула.

- Тату...

Серце - гуп, думки - що куля в потилицю. В хату бігом і до дочки:

- Погано?

Лежить тихесенько серед вишитих подушок. Немає крові? Нема. Й дихає ніби рівно. Хух! Нерви ні к чорту стали.

- Я думала, ти мене тут лишив... - і голос тремтить.

Паскудство! Яка ж він скотиняка, от яка тільки скотиняка. Вчора мало дочку не вгробив, а сьогодні тут залишає. І головне, що інакше - ніяк!

- Русь... Мені дуже треба, доць. Дуже. Я ненадовго. Туди й назад.

Зітхнула й очі заплющила. Бачити, видно, не хоче батька такого.

- Я зразу назад. Зразу ж. Стрілою. Ти мене дочекаєшся, і будемо вдвох. Ти і я. Ну... й Інга. Вона вчора тобі допомогла, то ти заснула. І спала цілісінькі сутки.

- Я її боюсь.

Сів, узяв за руку. Треба ж, яка тонесенька. Натиснеш сильніше - і зломиться, як гілочка. Бідна дитина. Невже справді він винен?

- Золотце мое, потерпи. Вона хороша. Ви з нею подружитесь. Краще скажи, що тобі з дому привезти?

Мовчала. Руку не виймала, але й очей не розплющувала. Не хотіла, щоб бачив, як під віями сльози бринять, бо вони йому - отрута-отрутою.

- Ковдру... з клаптиків.

Без ножа ріже. Чорти б вхопили цю роботу! Нізачо б не поїхав, хоч голову рубайте. Адже якщо ковдру просить... значить, думає, бідненька, що назовсім тут лишається. Твою дивізію! Лільчину... мамчину ковдру хоче...

- Тату...

- Що?

- Привезеш?

- Аякже. Що ще треба? Ну, ноутбук? Плазму? А що? Куплю найдорожчий генератор, на сосну тарілку супутникову приладнаємо й готово! Будемо кіно дивитися, еге? І передачі. Ще й Інтернет забезпечу. Де ви там зависаєте? І скайп під рукою. Лялякатимеш з подружками досхочу... Ну?

Кивнула, а пальці тремтять. Плаче?

- Русько...

- ...

- Я швидко. Правда. Завтра зранку буду як гвіздок. Чуеш?

- ...

- Доць... Я тее... люблю тебе... - поцілував у маківку й вискочив, не озираючись. - Твою дивізію!

- Не кричи... Їй від крику голова болітиме.

Ледь не вдавився. Відьма наче з повітря матеріалізувалась. Стоїть, усміхається собі. Мокра чогось.

- Мені треба поїхати ненадовго... по роботі.

Мовчить. Чого мовчить? Про що? Звук, що людей наскрізь бачить, таки ж керівник, а ця...

- Ти з Руською впораєшся? Василівна зі мною іде, а нікого підходящого знайти не виходить. Може, у лікарню навідаюсь... побалакаю з головним...

- Будете Джерельним іхати, то в тій хаті, де люди чорним вкриті, спитаєш медика...

- Не зрозумів... Чорним вкриті? Це як? Ти по-нормальному поясни.

- Сам усе зрозумієш.

- Сам то й сам. Тее... телефон Русьчин розрядився. У тебе є, щоб подзвонити?

Усміхнулась. Ні, ну якого так усміхатись? Наче зашморг на шию накинула.

– Не бійся. Треба буде, дам знати... – й пішла, лишивши ні в тих, ні в сім, бо хоч ідъ, хоч лишайся – однаково не врятуєшся. Зітхнув, насилу до машини дійшов, сів, ключ устроїв, а далі – хоч вдався. Василівна, певно, з радістю б цю процедуру йому забезпечила, бо з-під насуплених брів зиркнула й мовчки губу закусила. Ото ще! Крутнув ключ, мотор ожив, а в голові думки роєм:

– Чуєш, а чого вона мокра?

Озвалась, хоч і крізь зціплені зуби:

– Бо по траві качалась.

– Де?

– Де-де? У лісі. Росу збирала рушником... Цілителька.

* * *

Коли батько пішов, Руслана ще кілька хвилин хапалась за тишу – а раптом? Таки ж Руся не хтось, а дочка, ще й хвора. Невже залишить її тут після вчорашнього? У грудях он досі шкребе, наче зсередини обдерли, у голові паморочиться, із заплющеними очима якимось легше. Знадвору почулося гудіння двигуна – поїхав. І наче брилою причадили – тонна, як мінімум.

– Тату...

Ото візьме й помре без нього. На зло. Мамка пішла, і вона піде... Як він її назвав, коли благав лікарів урятувати, ще там, в Ізраїлі? Кровиночка єдина... Ну от... не буде в нього кровиночки. Шморгнула носом розчулено, бо так жалко себе стало – до плачу. А що? Давно час, тільки мучить усіх. Клубок у горлі аж пече, схлипнула раз-вдруге. Нікому вона не треба, от нікому, помре й плакати не стануть, батько хіба – для годиться. З розпуки губу закусила та лобом у стіну тільки гуп. Дістало! Лікування, процедури, препарати, клініки, доглядальниці, наглядальниці, батько – а користі? Нащо це все, коли ти – нуль, пусте місце? Оце зникнути б – і легше стане. Дак ні, лоб сіпається, видно, гулю доб рячу набила, болить губа – прокусила, у роті присмак крові, ще й гикавка мучить. «Красавица! Ну просто мечта!» – сказала б Светка Попова і жбурнула межі очі косметичку. Знехотя розплющила припухлі повіки, наче Светка й справді зараз стрілки малюватиме, зирк – а прямісінько на неї янгол дивиться – справжнісінький, з крильцями.

З несподіванки очі заплющила. Спокійно. Це їй здається. Побічна дія ліків. Буває. Руся це вже проходила – з баришнями своїми. І не раз. От і зараз минеться, зникне, ніби й не було. Крізь тремтячі віі роззирнулась – не зник. Дивиться на неї. Правда, маленький, навіть малюсінький, але ж є. Руся від шоку навіть гикати перестала. І чим довше дивилась на нього, тим страшніше ставало. Блакитні очі – ну один в один її. Волосся хмаркою, видно, так само не слухається. Навіть ямочки на крихітних щічках – наче у неї вкрав. Але як? Блін. Звідки на стіні столітньої хатини, про яку Руся ще вчора навіть не підозрювала, з'явився янгол з її обличчям? Та ну! Дурня якась. Кому взагалі припекло розмальовувати побілені стіни? Собі не

вірячи, торкнулась малюнка. Сторожко, наче її струмом довбонути могло. Коли нічого. Зирк на пучки пальців – сухо. Видно, висохла фарба. І давно. Діла. Хто міг знати, що Руська тут буде? Ну? І навіщо її янго лом робити раніше відведеного? Ще ж не встигла... ну туди – й голову догори, а там... Від самої підлоги по стінах, на стелі – скрізь малюнки. На звичайній побілці. Гуашшю фарбовані. Очманіти. Як вікна у світ. Правда. Оце взяв хтось і прочинив їх в одному місці – ДИВИСЬ.

Он, Ейфелева вежа. Точно вона. Височезна. Руська її, щоправда, вживу не бачила, проте зараз може побитися об заклад, що вежа пахне... шоколадом і кавою. І навіть закохані є. Два силуети. Її та його. Самі тіні, а долоні переплетені красиво-красиво, аж ревти хочеться. Чого? А просто так. Бо гарно. А квіти? Скільки тут квітів! І фламінго в кутку примостився. Наче покараний. Це ж де вони водяться, оті фламінго? В Африці, здається. Чорний континент, до річ, омивається Середземним морем. Русланчине море, з яким так і не довелося побачитись, а тут воно – на стіні. Он дельфіни вигинають сірі спина до сонця. Шипить піна. Медуза колише гладінь, бо шторму боїться... Господи, а Русьці, як дурній, того шторму кортить. Так щоб – ух! Тонни води об берег. З розгону. А вона – піщинка на долоні у когось невидимого.

– Подобається?...

Руся здригнулась. На мить здалося, що її думки підгледіли, настільки несподівано хазяйка з'явилася, мокра, правда, наче під зливу потрапила. Невже Русю так вимкнуло – дощу не почула?

– Гарно.

Присіла на краєчок ліжка, ото, як була мокра, так і сіла. Капець! Ніна Василівна уже б постіль згребла, з матрацом укупі, а ця малюночки розглядає:

– Хотіла в одному місці світ умістити, от і намалювала.

– Як? Сама?

– Ні. Серце допомогло.

Руся озирнулась й відгорнула краєчок подушки, де янгол ховався:

– А оце?

Спохмурніла:

– Уже побачила... То... дитя мое. Не народилось, а було.

У Руслани мимоволі округлились очі.

– Як це?

– Просто. Він був у нас.

– У кого?

Відвернулась:

- А ти не зважай. Я його давно намалювала. Не знала, що такий уже є...

І до Русі з рушником потягнулась - на постіль капотить, холодне, а вона ним лице утирати збирається.

- Ш-ш-ш. Зараз умиватися будемо. Це роса. Вона день Божий благословляє, от і ми з тобою благословимо. Еге? Ось так... тихесенько... Богородице Діво, радуйся... Можеш очі заплющити, якщо страшно. Але не бійся.

Руслані й говорити не треба було - самі заплющились. Тканина холодна, оце обтертися - і зразу готова, довго й чекати не доведеться.

- Благодатная Маріє, Господь з тобою...

І ні батька, ні Ніни Василівни - сама-самісінька.

- Я тобі... вам не подобаюсь, правда?

Завмерла, очі - як земля в дощ, аж глевкі і якісь... бачені вже?

- Іч, уважна яка. Нічого, то так треба. Уже минулось. Все минає, Руслано, і це теж. Благословенна ти між... - і полетіла молитва, полилася до образів, де вогник свічі тремтів і потріскував. Здавалося, десь угорі, високо-високо, доки є неба, хтось могутній вслухається в ту молитву, похитуючи соснові маятники з боку в бік... - породила Христа Спаса, Ізбавителя душ наших.

Руслана й незчулась, як рушник став гарячим. Шкіру пощипувало. Очі самі собою заплющились. Незбагнений, блаженний спокій розлився тілом, стало добре і затишно. А що? Годинник он цокає - жива, значить. Сосни шумлять. Під лівим боком вместилося намальоване янголя. Ніде нічого не болять. Краса. А проблеми... Та які це проблеми? Варто здмухнути з долоньки і полетять за вітром. Подумаєш, батько поїхав. Нехай собі іде. Хвороба? А що Руся може з нею вдіяти? Нічого. Правильно? Є і є. Самотність. Ото ще знайшла біду! Скільки людей на планеті мріють побути наодинці з думками, а в неї цього задоволення - скільки хочеш. Зрештою, яка це самотність, коли є Інга? Відьма? Кльово. Жити у відьмацькій хатині, коли довкола - ліс? «Мечта», - сказала б Светка Попова й від заздрості луснула.

- Кру...

Руслана крізь сон усміхнулась. Еге. Ще й тваринки домашні є. Тьху ти! Птахи.

* * *

Петрович дивився у вікно. Кого визирав? А біс його знає. Може, крука? Чорного птаха, який видовбе рештки совісті з його грудей. Може, тоді полегшає? Бо Перебийніс цілісінький вечір топить її, окаянну, а совість ні-ні, та й спливе. Ще й Максимович, прокурорська морда, сіллю на рану:

– Оце взяв і лишив? Саму? Здурів, братику? З ким ти Руську кинув?

А Васильович з другого боку пиляє:

– Який Новий рік? Коли це було?

– Та пішли ви! Руська не сама. Я медичну сестру знайшов. До того ж тямущу. В реанімації найтяжчих виходжувала... – а в самого перед очима віко стоїть з труни. Скільки випив, а не йде з пам'яті. Треба ж було якраз на похорон нарватися. Коли побачив людей біля воріт, зразу й не зрозумів, а ближче під'їхали – жінки чорними хустками голови позапинали, чоловіки хустками підперезані, вінки. Петровичу зразу ж подих перехопило, Василівна забула, що вже без роботи, давай заспокоїливим відпокувати.

Доки воно подіяло, зметикував, що відьма про похорон, мабуть, і говорила. Спитав, чи не потрібна, бува, кому робота доглядальниці? Дитину хвору доглядати на хуторі... у Шептулихи покійної... Молодиці очі витріщили, хрестяться, а мужики цигарками пихтять. Думав, що пошлють зараз у такому-то напрямку, коли одна бабка вискочила (мале, дрібне, кажись, Мотькою звати), ухопила за руки, киває. Мовляв, є такі, є. Лець не обклав бабку триповерховим, але вона перша зорієнтувалась і як чкурне у двір, а звідти вже молодичку за собою притягнула. Петрович глянув. Хустка чорна, під очима – чорне, і в очах трунок стоїть. Правда, очі хороші. Розумні. Він же не дурний, за стільки літ підлеглих читає, що паспорт відкритий. Такій можна вірити. Спитала про хворобу, вік, операцію, терміни. Зразу видно, що тямить. Аж на душі полегшало. Попросив, щоб як управиться, то навідалась до Русланки, грошей давав, не взяла. Порядна, виходить, жіночка. Спершу на пацієнтку подивитись захотіла, а тоді вже вирішувати. Ні... пощастило з доглядальницею на всі сто відсотків. Городове перевернув би догори дригом, а такої не знайшов би. Тоді чого, питається, труна з голови ніяк не йде? Треба було обов'язково похорон побачить? Га? До чого б це?

– Новий рік... Новий рік. Ніяк не втямлю, Петровичу, який Новий рік?

Знехотя відволікся, бо донжуан ще трохи й закипить, що не може спідницю пригадати. Ех, Ваньок, Ваньок... буде в тебе ще не одна Лідка.

– Отой... Коли ми з малолітками зажигали.

У Васильовича – посмішка на всю пику, а Кремінь зразу ж спохмурнів. Іч, видно, прокурорське лізе.

– Стоп... Миколо, дівка так і сказала?

– Та ні... Вона загадки морозила. Що гріхи строку давності не мають. Що всього семеро було... Ага... Три на три й свідок.

– Як-як?

– Три на три й додати свідка. Так воно, хлопці, й було. Згадайте. Ми, дівки й Сьомич на стрьомі. Він же в машині просидів усю ніч.

Чим далі, тим серйозніше хмурих брови Федорченко.

– А відьма ця твоя... вона грошей часом не вимагала? Так би мовити... за мовчання?

– Та воно чудне, Гришко, на всю голову. В росі ви́качалось і щасливе. Які в хера гроші?

– Не подобається мені розклад. Щось нечисте. У якому році було? Дві тисячі четвертому? Скільки часу минуло?

– Сім років, виходить.

– Отож. Якщо комусь і хотілось помститися, дак вже перехотілося.

Чоловіки налили собі, хильнули по чарчині, французьким сиром закусили, ноги випростили. Гультіпака Радченко взагалі поплав від задоволення, колишне пригадуючи:

– Добре ми тоді гульнули, хлопці. Мене «стара» тиждень знайти не могла. Загуляв. Якраз бізнес попер... Ого-го-го! Сам собі не вірив. Чуеш, Петровичу, а ти замом Дуди став. Точно! Права рука міського голови... Пам'ятаєш? Ой! Григорію, а ти ж у прокурорське крісло встрибнув. Еге? Ото ми у відрив і пішли. Ех, золоті часи були... золоті...

– Ага, Радку, виходить, сьогодні розплачуємось...

– Тю! Коляне, не морозь. Чим?

Петрович сидів ледь живий. Алкоголь ще трохи і через вуха полізе, але чогось не бере пійло заморське. І на душі – помийна яма. Чи гробова?

– Чим? Могилами.

Ловелас чухав потилицю з посмішкою чеширського кота:

– Не вірю я в цю бісовщину. Розплата. Гріхи. Ну скажи, з ким не буває? Випили, гульнули, у клубі зависли, малоліток покатали, а там... на дачі... ну покувиркалися трохи. І нам добре, й вони заробили. Грошей же дали? Дали. Зелененьких, до речі. Та дівкам пощастило.

Кремінь слухав Радченка упіввуха, метикуючи щось своє. Петрович, хоч і набрався до гикавки, а бачив, що дружбан спохмурнів, записав собі щось, замислився. Зате Радко аж палав, спогадами підігрітий. І так у нього все просто виходило, як два плюс два. Ну нічого аж ТАКОГО не сталося. Подумаєш. А як по правді, то братія з тієї новорічної ночі пам'ятала не так і багато. Коли було? За царя Гороха. Ну, стрілись, випили. Був привід. І не один. Колесо фортуни розкрутили – на ура! Ще й Новий рік. Вони молоді, перспективні, успішні, драйвові. Алкоголь у крові ураганом, ще й Іван, здається, куриво десь відхопив. Весело. А таким пацанам можна всьо. Всього й захотілось. Заскочили в «Апельсин», пострибали козликами між красунями малолітніми. То чого було чекати? Схотілося тіла. А вони ж круті? Круті. Дяді пальчиками у натовп ткнули, потрібних дівчаток за столики миттю посадили. Що вже адміністратори плели красуням, їх не

обходило. За Новий рік хоч шампусику, а в шампусик – таблеточку (Ваньок добув) – і вези на край світу. Але так далеко не повезли. Лише за місто. У Григорія дача батьківська в лісочку стояла. А там і сауна, і басейн, і повітря дзвенить, і очей зайвих нема. Гуляй не хочу. Два дні гуляли. Кажись, третього січня дівок випровадили. Сьомич розвіз. Точно! Сьомич.

– Петровичу, слухай, Артьом у лікарні надовго завис?

– Біс його знає. Та він уже, мабуть, вдома скаче.

– Дома... Треба заіхати, – в голосі прокурора чулись робочі нотки. – А дівка... відьма твоя... Одна з трьох?

Петрович відчув, як під горло щось тверде підкотилось і стало поперек.

– Вона?

Зіскочив і, спотикаючись, вийшов на вулицю, під небо. Обперся об яблуню, повітря ротом хапає, а клубок не відступає. Максимович з Васильовичем слідом вийшли. Стоять. Дивляться. А у самих думки вервечками – туди-сюди. Наче ж і дурня. Та точно – дурня! Яка помста? Відьма. Могили. При згадці про могили – зчорніли. Цигарка за цигаркою, а не попускає. Нарешті Максимович порішив:

– Я слідаків підключу... про всяк випадок. Інший район – не проблема. Свої люди всюди знайдуться. А ти, Петровичу, заспокойся. Узнаємо, що вона за птиця – Інга-лісовиця...

Петровича знудило прямо на рівно скошений газон. Але коли вміст шлунка вийшов назовні, повернулася здатність нормально дихати. Так і стояв під нічним небом – забльований, пожмаканий, перекошений, і питав чи у себе, чи у друзів, а може, і в неба:

– А як узнаємо, то що? Руську врятуємо? Еге?

На обрії у відповідь блимнуло. Прокурор Гришка зітхнув:

– Врятуємо. Видно, гроза насувається...

* * *

Три рятівниці їхали лісом.

– Ой, щось мені лячно. Оксано, а може, назад? Га?

Оксана мовчала. Перед очима у жінки стояли гори немитого посуду, лавки та довгі столи у саду. На похорон прийшло трохи люду, дякувати Богу, не самі ховали. Зрештою село є село. Яким би покійний не був, а проведуть в останню путь. Он, чоловік напроваджався... У бідолашної занило в грудях, коли згадала, яким його вдома лишила – хмільного ще й поперек ліжка. І чого він поперек моститься, коли п'яний? Оксана зітхнула, розганяючи рій думок. Але вони настирливим гедзем однаково до голови лізли. Коли оце після поминального обіду прибирати? Ніна з Галею, звісно, допомогли б по-

сусідськи, так он – за нею поплелися. Лишень баба Мотя залилась.
Порядкує, але хіба за всіма прибере? Вік уже не той. Доведеться опівночі
столи розтягувати й миски складати. І не поїхати – ну ніяк, бо де ще
роботу знайти? А тут і від дому недалеко. Подумаєш, у лісі. Озираючись,
сосни – стіною, а під боком Галька невдоволено крекче:

– Не треба було їхати проти ночі... Як заблукаємо, до ранку не вибратись.

Гальку спробувала заспокоїти всерозуміюча Ніна. Випнула груди, мовляв, не
бійся, відіб'ємось, раптом що. Але це мало допомогло, бо подруга не
вгавала:

– Ну-ну... а мені страшно. Премося вночі... до відьми... – і голос стихла,
озираючись.

Але ліс стояв тихесенький, все одно, що онімів. Спокійний. Лише тіні
довшали і сутінки вкривали темною ковдрою. Ні. Страшно тут. Галька навіть
хрестика на шиї давай мацати. Чи є оберіг? Бува, не загубила?

– Кру! Кру! Кру!

Підскочила на возі, мов ужалена:

– О, чуєте? Чуєте?

Жінки й собі спохмурніли, однак знаки не дали. Оксана ще й дорікнула
зопалу:

– А не треба було зі мною їхати. І сама б упоралась.

Певно, так запускають незворотні процеси, бо Галину як прорвало:

– Послухайте її! Ну. Впоралась би. А ми у психушку? Еге? Нерви
підлікувати. Он, утрюх страшно, а якби саму відпустили? Та я б змучилась
уся. Що це воно за пригоди на нашу голову? Га? Жили собі спокійно. Нікого
не чіпали. А прибуудилось мале й дике, тепер у ліс катаємось, як на
роботу.

Ніна цитнула:

– Оксана буде їздити. Аби платили. Подумаєш, ліс. То перший раз заблудити
можна, а коли дорогу знаєш, то й уночі – нічого. Доїдемо. Шурхит доведе,
хоч каміння з неба.

Раптом угорі й справді загуркотіло. З несподіванки жінки голови
попригинали. Слухають. А ревіння котиться собі, ліс пробуджуючи. В одну
мить сосни захвилювались.

– Що це воно таке? Грім?

– Еге, а хмари не видно.

Хмар не було, натомість запала темрява. Раптово, наче хто накинув
велетенську чорну ковдру.

- Диви, дівчата, ще грозу нажене.

Галька, без того стривожена, на місці всидіти не могла і совалася на возі безперестанку:

- Оце вляпались. Аж жижки трусяться. Правда. Може, завернемо? Поки не пізно.

Їй відповів вітер. Загук, завив, заголосив. Жінки попритихали. Видно, таки бути грозі. Погано, якщо вона їх у дорозі заскочить. Ще й темно. Годі щось розгледіти. Шурхит все одно, що в ніч пірнає.

- Не можна назад, надто далеко заіхали, - зауважила Оксана. - Перечекаємо грозу у Шептулихи. Н-н-о!

Коня не треба було вмовляти. Тварина відчувала наближення стихії, тому рухалась швидко. Жінки за підводу міцніше вхопилися, голови попритинали, щоб гіллям не зачепило. Галина з переляку очі то заплющить, щоб не так страшно, а за хвилину не втерпить - і вже дивиться:

- Господи... Божечку. Понесла нас нечиста сила. Точно заблукаємо!

Блискавка розрізала небо навпіл. Кістяки сосен, вихоплені з темряви, рештки спокою розігнали, й жінка ледь віжки з Оксаниних рук не вихопила:

- Ні, Оксано, розвертай назад. Ну іі, відьму...

І тут сталося. Понеслося, закрутило, вивернуло. За гулом свого дихання не було чути, тільки й того, що волосся у всіх трьох під хустками чорними ворухиться. А позаду сосна з тріском об землю - бабах. Галька як закричить:

- Відьма дорогу перекрила! Відьма! Он упало! Ні збоку, ні попереду, а ззаду. Бачите як?

Ніна пакет з іжею до грудей притисла й труситься:

- Як?

- Поперек дороги... Якраз поперек.

Не стрималася й сплюнула:

- А тобі вздовж треба було, еге?

Стихія відповіла завиванням. Здавалося, ще трохи й підніме їхню підводу в повітря, що листок осінній, закрутить й понесе. Затихло раптово, як і здійнялось. Десь високо-високо угорі щось тріснуло - і з неба пішла вода. Лило безжально. Жінки за кілька хвилин змокли до нитки, дорога ж перестала бути дорогою.

- Застрягнемо.

– Гаплик.

Ніби підтверджуючи побоювання Гальки й Ніни, під колесами увесь час булькало й хлюпотіло. Шурхит витягував воза, докладаючи молодій сили, але так не могло тривати довго. Оксана чим далі, тим краще розуміла, що застрягла чесна компанія у лісі на цілу ніч, а вдома ж... Столи й лавки під відкритим небом мокнуть. Свої вже хай, а то ж сусідські. А Льоша... Хто його контролювати буде? Вп'ється до смерті! Господи, вона ще й бутиль самогону не заховала! Чим думала?

– Ану цить! Краще б підказали, куди далі! Бо пливе усе. От-от вгрузнемо.

Так воно і сталося. Шурхит спинився, не в змозі витягнути воза. Бідолашний аж голову пригинав, напружуючись, однак сільська колісниця на очах трансформувалась у підводний човен.

– Казала я. А ніхто не слухав.

Ніна відчувала Оксанин стан, тому штурхонула Гальку і лагідним голосочком проспівала:

– Дарма... Ми зараз... Ану, дівчата, ззаду підштовхнемо.

Надривалися добрі п'ятнадцять хвилин, забрюхались по вуха, а віз лишень углиб занурився. Нещасні позатихали, притулились до підводи й хекали в темряву. А та підморгувала. Блимало позаду, попереду, зліва і справа. Блимало угорі й ніби під землею. Блимало навіть у головах, а в очах так просто іскрило. Можливо, тому й не помітили, коли, а головне – як саме з'явилась химерниця. Виринула з темряви? Матеріалізувалась? Спустилась згори чи прийшла своїми двома? Але найбільше вразило, що коли її нарешті помітили, то одразу всі. Одночасно.

– Святі сили...

– Божечку...

– Інга? – Оксана першою запідозрила, що дитяча постать, яку блискавки вихоплювали із суцільного полотнища, ніхто інша, як гостя покійної баби Марусі.

Дівча з якогось дива стояло босоніж, у сорочці, яка улипла до стрункого тіла, мов друга шкіра. Вишиті квітки майоріли так, що й у грозовому лісі важко було не помітити. Може, тому збивали з пантелику? «Таки одяг, не гола», – думала Галька. Ніна оцінювала, скільки ж подібну красу вишивати треба. А Оксана запитувала, як оце чудне дитя їх віднайшло? Хоча... чого вона дивується? Ще минулої зустрічі химерниця їй усе розповіла. І про вогонь пекельний, і про роботу, яку втратить і зразу ж знайде. Так і сталося. Слово в слово.

– Ви не бійтесь... Ходіте за мною.

Уже й думки читає. Лелечко! А що з Шурхотом робить? Підійшла до коня впритул, торкнулась крихітною долонькою, і він завмер, наче вкляк. Химерниця спокійнісінько його випрягала, а Шурхит покірно чекав на

звільнення. Ні Оксана, ні Галина з Ніною не могли зрозуміти, чому норовливий кінь поводить себе, мов сумирне лоша. Он, диви, тикає мордою у її долоні й вдоволено чмихає. Дякує, чи що? Оксана отямилась першою і підійшла ближче. Ніна кілька хвилин приглядалась, а потім забрала пакет з почавленими налисниками й гукнула до Гальки:

– Якщо кінь не боїться, то і нас не з'їдять. Ходімо.

Подруга очі витріщила:

– Куди ходімо?

– Куди поведуть, дорогенька. У нас з тобою вибір невеликий.

І вони пішли. Попереду Інга вела Шурхота, за конем рухалась Оксана, а слідом брѐохали подружки, підтримуючи одна одну під руки. Відолашні очікували чого завгодно. Що у болото заведе, в урвище скине, сосною привалить. Натомість, прийшовши всього-на-всього кілька метрів, Інга зупинилась.

– Чого це вона?

Спалах блискавки, і трійця помітила хатину під соснами.

– О, так це ж Шептулиха! Прости мене Господи, її хата.

– Еге. Три кроки, а ми б і до ранку не знайшли.

– Зате вона нас знайшла.

Доки жінки шепотілись, новоспечена хазяйка завела Шурхота під навіс між сосен, накинула на коня стару ковд ру і поцілувала. Тварина остаточно заспокоїлась. Стояла, ніби вдома у стійлі, а не серед грозового лісу. Хоча навіть гроза тут ставала слухняною.

– Іч... Диви, диви. Усюди страшне, а тут тільки дощик капотить. Наче заговорено. Еге?

– Галько, ш-ш-ш. Почує. Ну її. Чудна дівка. Нам аби грозу перечекати.

Хазяйка почула, всміхнулась, а трійці наче мурах під шкіру пустили.

– Чого стоїте? Прошу до хати.

Перезирнулись. Галина не втерпіла й до навісу позадкувала, де Шурхит травичку жував. Точно, травичку. Виходить, лісовиця для коня траву косила, еге? Ще й до грози, бо сухісінька. От питається, звідки знала, що прийдуть? Га? І що траву косити треба, бо злива вперіщить? Точно, відьма! І вони добровільно до відьми йдуть! Своїми ніжками. Що Оксана першою, то вже нехай. З нею ясно. Від горя хіба думаєш тверезо? Але Нінка... З якого дива вона штурляє Галину в двері, аж упріла?

– Ану давай. Стала, рота роззявила. Доки пускають, іди. Хоч обігріємось.

На цих словах – як бабахне, Галька у двері й вскочила. Н?коли було навіть перехреститися. У сінях, правда, зупинились, стоять, а вода з них біжить, калюжі розтікаються. Ніна тихесенько киває:

– Дівчата, взуття знімайте. Воно босе пішло.

Роззулися. Ноги по дерев'яній долівці шльоп-шльоп. Ідуть вервечкою до хати, а сердечка тріпочуть. Страшко. Коли нічого. У хаті тепло, від печі аж гаряче, свічки горять. Рушнички вишиті, видно, випрасувані, накрохмалені. Травами пахне. Хороше. Затишно. Оксана давай роззиратись, де ж її пацієнтка. А хазяйка рукою махнула, мовляв, далі пройдіть, за грубку. Жінки туди – й роти пороззявляли. Щоб стільки намальовано було? Ще й де? У лісовій хатинці, яка ось-ось у землю увійде? Нащо було малювати, питається? І кому? Зате красиво. Як же тільки красиво! Наче у казці. О, а осьдечки й спляча царівна чи красуня. Бо якщо батько – цяця, значить, дочка – царівна. А на личко глянеш, і зразу – красуня. Тільки худе та бліде надто. Видно, що хворе.

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, купив полную легальную версию (<https://www.litres.ru/olena-pechora/himernicya/?lfrom=362673004>) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.